

Lördagen den 12 Februari.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 5 i denna månad äfvensom de protokollsutdrag för den 9, hvilka sistnämnde dag icke blefvo till justering upplästa.

§ 2.

Herr Statsrådet Friherre af *Ugglas*, som, på sätt protokollet för den 9 dennes visar, förklarat sig vilja denna dag besvara det af Grefve Posse till bemälda Herr Statsråd framställda spörsmål, begärde nu i sådant afseende ordet; och yttrade

Herr Statsrådet, Friherre af *Ugglas*: Herr Talman! mine Herrar! Det spörsmål, ordföranden i Stats-Utskottet, Herr Grefve Posse till mig framställt, afser väl hufvudsakligen att erhålla upplysningar rörande förhållanden utom det Departement, jag har äran förestå, men då detsamma blifvit stäldt till mig personligen, har jag, efter samråd med mina kolleger, ansett mig böra upptaga spörsmålet till besvarande och meddela de äskade upplysningarne.

Detta spörsmål, sådant det blifvit till mig officielt öfverlemnadt, sönderfaller i två delar. Med anledning deraf att chefen för Landtförsvarsdepartementet i Riksdagens Första Kammare förklarat sig vilja hos Kongl. Maj:t göra framställning om inställande af andra klassens beväringsofningar för året, har Herr Grefve Posse begärt upplysning, hvarför den genom inställande af nämnda öfningar ifrågasatta besparing icke blifvit omnämnd i Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof. Om Herr Grefve Posse egnat tillbörlig uppmärksamhet åt chefens för Landtförsvarsdepartementet ifrågavarande yttrande, skulle han deraf hafva inhemtat, att vid tiden för den Kongl. Propositionens uppgörande hos krigsministern endast förefunnits en tanke på möjligheten af en sådan inskränkning i beväringens öfningar, samt att krigsministern, först sedan utgången af pågående auktioner blifvit känd och en fullt tillförlitlig beräkning kunnat uppgöras öfver den besparing, som genom den tilltänkta åtgärden kunde vinnas, varit sinnad att till Kongl. Maj:t göra framställning i ämnet. Häraf framgår, att vid nyssnämnda tid något beslut i detta afseende icke var fattadt, och att då taga i beräkning en besparing, hvarom ännu ingenting var afjordt, hade varit lika oklokt som orätt, ty, i händelse den tilltänkta åtgärden icke kommit till stånd, hade en uppgift i den Kongl. Propositionen om en sådan besparing varit vilseledande. Deremot

har det alltid varit min afsigt att, sedan detta beslut blifvit fattadt, meddela vederbörande underrättelse om den tillgång för statsregleringen, som derigenom kunde uppstå. Nu har Kongl. Maj:t den 7 i denna månad fattat beslut om inställande af andra klassens vapenöfningar, och jag ber nu att få meddela hvad till följd häraf kan vara förtjent af uppmärksamhet.

Den besparing, som genom inställandet af dessa vapenöfningar kommer att vinnas, är tvåfaldig. Till en del faller den på ordinarie anslaget till beväringmanskapets öfningar, men den besparing, som derpå uppkommer, bör ej beräknas såsom en tillgång för 1871 års utgifter, emedan nyssnämnda anslag är ett förslagsanslag; möjligen blifvande öfverskott derå tages vid en blifvande liquid emellan Stats- och Riksgälds-kontoren i beräkning för betäckande af brister å andra förslagsanslag, och att sådana brister för år 1870 komma att uppstå, större än att de med nyssnämnda besparing betäckas, är temligen visst. Den andra delen af besparingen faller på extra anslaget till beväringmanskapets beklädnad, och derigenom uppstår en verklig tillgång af 160,000 Riksdaler, som kan tagas i beräkning och angående hvilken Kongl. Maj:t är sinnad meddela Statskontoret erforderliga föreskrifter.

Den andra delen af Grefve Posses interpellation innefattar en begäran, att jag ville, i samråd med öfrige Departementschefer, företaga en utredning om och i hvad mån tillgängliga besparingar, reservationer och obegagnade extra anslag må kunna, med Kongl. Maj:ts bifall, få användas såsom bidrag till statsbristens betäckande. I detta afseende, mine Herrar, har jag icke något annat svar än att hänvisa till Kongl. Maj:ts Proposition om Statsverkets tillstånd och behof. Der har Regeringen så samvetsgrannt som möjligt sökt utreda dessa förhållanden och angifva de medel, som äro tillgängliga för betäckande af 1870 och 1871 års utgifter, och att nu anställa en ytterligare utredning, att, på Grefve Posses begäran, så att säga, framlägga en ny statsreglering, vore att erkänna att fel i den förra blifvit begångna, och dertill har jag ingen anledning. Jag har således, som sagdt, endast att hänvisa Grefve Posse till den Kongl. Propositionen. Jag skulle nu kunna sluta, ty härmed är det officiela spörsmålet besvaradt, men då detsamma är åtföljdt af ett yttrande, dervid blifvit fogad en tabell, måste jag ytterligare taga Kammarens tid i anspråk med att vidröra åtskilliga deri förekommande sifferförhållanden, och jag ber derföre att Kammaren ville skänka mig ännu en stunds uppmärksamhet.

Herr Grefve Posse förmäler sig vid granskning af åtskilliga handlingar, som han förskaffat sig från de olika departementen, hafva kommit till öfvertygelse om att under deras förvaltning funnes öfverflödiga tillgångar, hvilka utan afsaknad kunde från vederbörande hufvudtitlar öfverföras och användas vid statsregleringen till betäckande af bristen. Såsom den första bland dessa tillgångar har Herr Grefven angifvit den allmänna beväringfonden, hvilken, såsom han riktigt uppgifver, den 1 sistlidne Januari utgjorde 852,929 Riksdaler 33 öre. Men Herr Grefven har icke tillika upplyst Kammaren derom, att Kongl. Maj:t uti dess till Riksdagen afgifna Proposition om Statsverkets tillstånd och behof begärt Riksdagens medgifvande att å denna fond anvisa 200,000 Riksdaler till

bestridande af kostnaden för första uppsättningen af beklädnads- m. fl. persedlar åt det manskap, hvarned, till följd af den föreslagna regleringen af indelta infanteriregementens och korpsers styrka, den effektivt tjänstgörande nummerstyrkan vid indelta arméén kommer att ökas, och det är sålunda endast 652,929 Riksdaler 33 öre, som nu äro disponibla, eller 200,000 Riksdaler mindre än Grefve Posse uppgifvit. Innan jag öfvergår till närmare undersökning om användandet af denna fond, ber jag få i minnet återkalla, att densamma blifvit bildad genom friköpningsafgifter af beväringsskyldige, som på så sätt undgått vapenöfning. Genom Kongl. Kungörelsen den 13 November 1860, hvilken tillkommit genom Konungs och Rikets Ständers beslut, och hvilken författning sålunda är att anse såsom en civil-lag, är denna fond ställd till Kongl. Maj:ts disposition, för att användas till *beväringssinrättningens ytterligare utveckling*. Om nu denna fond skulle användas för bestridande af allmänna statsutgifter, skulle sådant strida mot fondens ändamål, och jag går till och med så långt, att jag påstår att det skulle strida mot samma ändamål att använda fondens tillgångar till sådana vapenöfningar, som, enligt gällande författning, redan äro påbjudna. Att fortsätta med dessa vapenöfningar innefattar ju ingenting annat än att bibehålla beväringssinrättningen i dess nuvarande skick, men icke någon *ytterligare* utveckling af densamma. Jag tror sålunda, att man icke, utan att bryta emot det ändamål, som med ifrågavarande fond varit afsedt, kan använda densamma, på sätt Grefve Posse föreslagit. Kongl. Maj:t deremot, som funnit att i afseende på allmänna beväringen åtskilliga behof förefinnas, som böra afhjelpas, har ansett sådant böra ske genom anlåtande just af denna fond. I detta afseende vill jag nämna, att redan år 1858 föreslog Krigskollegium att på mötesplatserna uppföra baracker till skydd för beväringsmanskapet under den oblidare årstiden, det vill säga just under en del af den tid, på hvilken beväringssmötena infalla, och dylika baracker blefvo äfven uppförda i de norra provinserna, men målet i sin helhet har dock ännu icke blifvit uppnådt. Nu har åter fråga uppstått om uppförande af dylika baracker jemväl i öfriga provinser samt kostnadsförslag upprättadt, hvilket slutar på omkring 300,000 R:dr, och har Kongl. Maj:t beräknat att af beväringsskatten erhålla medel härtill. Vidare hafva vid flera tillfällen klagomål försports öfver den mindre tillfredsställande beskaffenheten af beväringsmanskapets utredning, och för icke så länge sedan fästade Rikets Ständers Revisorer uppmärksamhet på det vådliga för beväringsmanskapets helsa, som ligger deruti att det beklädes med linnebyxor; i följd hvaraf fråga uppstått om anskaffande af klädesbyxor, såsom för klimatet mera passande; och har kostnaden för anskaffande af dylika plagg beräknats uppgå till 270,000 R:dr. Förutom åtskilliga andra klädespersedlar anses vidare de kapotter, beväringsmanskapet nu begagnar, hvarken ändamålsenliga eller tidsenliga, och fråga har derföre varit om anskaffande af nya sådana; ensamt kostnaden härför uppgår till 500,000 R:dr. Behof finnas således, hvilka Regeringen, med den omtanke hon är skyldig egna landets barn, då de kallas under vapen, måste vara betänkt på att afhjelpa, och de uppgifter jag nu i detta afseende framlagt, visa att behållningen å allmänna beväringsskatten icke ens är för detta ändamål tillräcklig, hvadan Regeringens mening varit att härför anlita jemväl de särskilda regementenas beklädningsfonder; och

torde Kammaren sålunda finna, att behållningen å allmänna bevaringsfonden icke är för statsbristens fyllande att påräkna.

Jag ber nu att få öfvergå till de tillgångar på Femte Hufvudtiteln, hvilka Herr Grefve Posse förmenar vara disponibla för detta ändamål, och jag anhåller dervid särskildt att få lägga vigt vid uttrycket *disponibla*, men innan jag ingår i undersökning om de särskilda poster, Herr Grefven såsom sådana angifvit, ber jag att få fästa uppmärksamheten på att Grefve Posse utgått från förhållandena, sådana de, enligt räkenskaperna, förefunnits den 1 Januari 1869, men underlåtit taga kännedom derom, huruvida af dessa tillgångar medel blifvit under år 1869 *utbetalda* eller under samma år eller derförut *disponerade*.

Om man på detta sätt endast tager till utgångspunkt för sin beräkning en sifra, som förefinnes i en räkning, men underlåter se till, huru densamma under ett års lopp förändrat sig, är det icke underligt att man kommer till ett sådant resultat som Grefve Posse. Jag vill derföre upplysa, huru förhållandet var med dessa siffror den 1 Januari innevarande år.

Hvad nu beträffar första punkten, eller anslaget för båtsmäns förseende med kojor och täcken, så har Chefen för Sjöförsvars-departementet inför Kongl. Maj:t upplyst, att å detta anslag vid innevarande års ingång förefanns en behållning af 62,464 R:dr 19 öre och således till och med betydligt mera än Herr Grefven uppgifvit, men att då af denna reservation redan under innevarande år måste tagas i anspråk 21,800 R:dr för anskaffande af nya kojor och täcken, det, vid sådant förhållande, ännu vore för tidigt att för andra ändamål påräkna någon större eller mindre del af ofvannämnda behållning. Den utredning, som Herr Grefve Posse i detta afseende begärt, finnes uti Statsråds-protokollet för den 7 sistlidne Januari tillgänglig för hvem som helst.

Vidkommande härefter anslaget till exercis af flottans bemanning, så torde de af Kammarens ledamöter, som egnat någon uppmärksamhet åt Chefens för Sjöförsvars-departementet nyssberörda yttrande till Statsråds-protokollet, deraf hafva inhämtat, att Kongl. Maj:t af reservationerna å detta anslag, hvilka vid slutet af sistlidna år antagits uppgå till 574,260 R:dr 20 öre, eller till vida mera än Grefve Posse, på grund af 1868 års räkenskap, antydt, anvisat 297,788 R:dr 62 öre till krigsfartygs nybyggnad, under vissa vilkor ställt till Riksdagens disposition ett belopp af 200,000 R:dr och afsatt 74,260 R:dr 20 öre till betäckande af möjligen uppkommande brister i de genom Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 5 Mars 1869 till fartygs expeditioner afsatta belopp, efter hvilka dispositioner hela denna tillgång, sånär som på några tusen Riksdaler, som man ansett böra för framtiden reserveras, blifvit anvisade, och således icke vidare kunna tagas i beräkning.

Med afseende å den af Grefven uppgifna tredje disponibla tillgången, hvilken skulle förefinnas å anslaget till spanmålsupphandlings- och bagerikostnader, inhämtas jemväl af Kongl. Maj:ts Proposition, att beräkningen å samma anslag, som vid 1869 års slut uppgått till 30,000 R:dr, i sin helhet ansetts böra tagas i beräkning vid anskaffning af ny krigsfartygs-materiel, hvarjemte Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att detta anslag måtte från 30,000 R:dr, som det för närvarande utgör, nedsättas till 20,000 R:dr årligen.

Den fjerde disponibla tillgången uppgifver Grefve Posse skola förefinnas å anslaget till durchmarchkostnader. Angående detta anslag innehåller Statsråds-protokollet för den 7 Januari en fullständig utredning, deraf framgår, att utgifterna, bestridda af detta anslag, i medeltal årligen sedan år 1863 uppgått till något öfver 29,000 R:dr, med anledning hvaraf och då Riksdagen för år 1870 nedsatt anslaget från 30,000 till 20,000 R:dr, Chefen för Sjöförsvars-departementet ansett behållningen, som vid årets början utgjorde 43,005 R:dr 43 öre, blifva för närmaste framtid behöflig och icke kunna för annat ändamål afses.

Grefve Posse öfvergår härefter till de tillfälliga fonderna under Femte Hufvudtiteln och antyder först såsom disponibla "influtna medel till uppköp af spanmål" 629,527 R:dr 67 öre. Äfven beträffande denna tillgång ligger svaret öppet och klart i den Kongl. Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof, af hvilken framgår, att Kongl Maj:t ansett att af ifrågasvarande fond, som vid 1869 års slut nedgått till 568,525 R:dr 43 öre, 468,000 R:dr borde användas till nybyggnad af krigsfartyg, men deremot för inköp af spanmål reserveras återstoden, eller en summa, som vid jemförelse med sednare årens utgifter ej är att anse för högt tilltagen. Sålunda finnes ej heller å denna fond något belopp för närvarande disponibelt.

Med den af Herr Grefve Posse under titeln influtna ersättnings- och försäljningsmedel uppgifna tillgång förhåller det sig så, att dessa medel äro att påräkna dels till underhåll af stenkolslager och dels till förrådens kompletterande för derifrån utlemnade effekter vid fartygs utrustande och försändande på expeditioner. Denna tillgång är sålunda att anse såsom en förlagssumma, hvilken måste användas för att fylla hvad som genom uttag från förråden fattas i deras bestämde kvantiteter, och man bör väl icke använda denna summa till andra ändamål än dem, hvartill densamma sålunda är afsedd.

Jag ber nu att få öfvergå till de af Grefve Posse såsom disponibla uppgifna extra anslagen, af hvilka Herr Grefven först antyder ett vid 1853—1854 årens riksdag anvisadt belopp af 36,642 R:dr 54 öre. Af detta belopp har emellertid under år 1869 utbetalts kontant 21,464 R:dr 58 öre, och genom Kongl. Brevet den 19 November 1869 anvisats 13,966 R:dr 14 öre till förändringar å fregatterna Norrköping, Josephine, samt kanonsluparne Gunhild och Ingegerd, hvarefter återstår ett belopp af omkring 1,200 R:dr, som man ansett böra reserveras.

Af extra anslag från 1859 och 1860 årens riksdag anser Herr Grefven vidare 17,206 R:dr 22 öre vara disponibla; häraf har visserligen under år 1869 blifvit utbetaldt endast ett mindre belopp af omkring 300 R:dr, men för åtskilliga ändamål hafva 16,907 R:dr 44 öre redan dessförinnan blifvit anvisade, så att hela beloppet är antingen utbetaldt eller af Kongl. Maj:t disponerad. Öfvergår jag nu till de obegagnade anslagen från Riksdagen 1862—1863, af Grefve Posse uppgifna till 76,244 R:dr 92 öre, finner jag, dels att deraf under sistlidet år utbetalts 1,875 R:dr 92 öre, dels redan dessförinnan blifvit anvisade för uppförande af en mastkran i Carlskrona 56,369 R:dr, och dels för en byggnad för skärgårdsartilleriet

Skärgårds-artilleriet 18,000 R:dr, eller hela det belopp Herr Grefve Posse angifvit såsom disponibelt.

Hvad det vid sistberörde riksdag anvisade belopp af 48,082 R:dr 13 öre till skjutförsök angår, får jag meddela att detsamma skall, enligt nådig föreskrift, på vapen- och befästnings-komitéens förslag, användas till bestridande af kostnaderna för skjutförsök, och det torde icke vara obekant att dylika försök under förra hösten, likasom ännu, pågå, hvadan dessa medel just för det afsedda ändamålet erfordras.

Slutligen återstår ett vid 1856 och 1858 årens riksdag beviljadt anslag af 75,449 R:dr 13 öre för nybyggnad och komplettering af en ångfregatt och sex kanonångslupar. Af detta belopp har under år 1869 blifvit kontant utbetalde 24,969 R:dr samt för åtskilliga återstående utbetalningar anvisade 1,455 R:dr 56 öre, men återstoden är verkligen ännu odisponerad. Jag har sökt taga närmare reda på förhållandena med detta anslag, och dervid funnit att sedan vid 1856 och 1858 årens riksdag ett belopp af 750,000 R:dr blifvit beviljadt för byggande af kanonångslupar, men dessa erhållits för ett billigare pris än beräknadt varit, hade öfverskottet anvisats till anskaffande af nödiga vapen till dessa slupar. Nu har det emellertid visat sig att äfven, sedan detta ändamål blifvit uppfyllt, en behållning å anslaget förefinnes af 49,024 R:dr 41 öre, och jag får meddela Kammaren, att Chefen för Sjöförsvars-departementet ämnar, efter närmare undersökning af förhållandet, framlägga förslag till dessa medels användande; och det är möjligt att efter en sådan pröfning denna tillgång kan blifva för Riksdagen disponibel. Lika öppet som jag tillkännagifvit att så ej varit förhållandet med de öfriga anslagen, lika öppet anser jag mig böra tillkännagifva i afseende å detta anslag, att detsamma sannolikt kan komma att till Riksdagen öfverlemnas.

Af den utredning jag nu meddelat Kammaren, torde framgå att i stället för det belopp af 1,533.178 R:dr 59 öre, utöfver hvad Kongl. Maj:it af samma medel redan anvisat, som Grefve Posse ansett å Fjerde och Femte Hufvudtitlarne af uppgifna fonder och auslag finnas tillgängliga, ett belopp af omkring 50,000 R:dr möjligen kan komma Riksdagen till godo.

Jag kan vid ett sådant förhållande icke neka till att denna utredning manar mig att för mig sjelf framställa några frågor, dem jag dock icke tillåter mig att sjelf besvara. Männe mau icke har rätt att fordra af ordföranden i Stats-Utskottet, att när han framlägger sådana kalkyler, som denna, och på grund deraf riktar anmärkningar mot Regeringen, för det hon icke uppgifvit förhållandena, sådana de äro, sjelf noga undersöker och tager reda på alla dessa förhållanden? Och männe det icke för våra gemensamma arbeten skulle vara vida bättre, om ordföranden i Stats-Utskottet eller andra ledamöter af Riksdagen, som dertill hade anledning, öppet och förtroendefullt vände sig till Regeringens ledamöter för erhållande af de upplysningar, som ansågos behöfliga? Ingen skulle derigenom förlora ett grand af sin sjelfständighet, och hvad jag vet är, att Regeringen med största beredvillighet skulle gå tillhanda med alla erforderliga upplysningar. Jag kan icke tro annat än att ett sådant sätt att gå tillväga skulle medföra vida bättre resultat än något hvilket som helst

annat. Jag har emellertid, som sagdt, endast uppställt dessa frågor, — jag besvarar dem icke sjelf.

Sedan Herr Grefve Posse sålunda redogjort för alla dessa, som han förmenar, disponibla tillgångar, förklarar han slutligen, att hur "försviflad" ställningen än ser ut i den Kongl. Propositionen, han dock hoppas kunna reglera staten med befintliga tillgångar och utan ökad beskattning. Detta yttrande föranleder mig hos Kammaren anhålla, att vi för ett ögonblick helt lugnt och utan att begagna dylika kraftuttryck, hvilka bevisa mindre än intet, måtte kasta en blick på denna ställning. Det är sannt, att Kongl. Maj:t föreslår en ökad beskattning, såväl direkt genom en tilläggsbevillning, samt indirekt genom tillökning i bränvinstillverkningsafgiften.

Hvad nu angår till en början bränvinsskatten, så ber jag att få erinra derom, att denna skatt för innevarande år är beräknad att utgå med 9,800,000 R:dr, och att Kongl. Maj:t i sin nädiga Proposition af denna skattetitel ifrågasatt ett belopp af 10,000,000 R:dr. Det är sålunda endast 200,000 R:dr i förhöjning som Kongl. Maj:t satt i fråga. Om Riksdagen, hvilket jag dock skulle anse vara oriktigt, vill beräkna tillverkningen af bränvin till 14,000,000 kannor, så försvinner i sjelfva verket anledningen till den ökade bränvinstillverkningsafgift Kongl. Maj:t föreslagit, och denna skatteförhöjning är ju sålunda nästan uteslutande beroende af en beräkning. Hvad deremot den föreslagna tilläggsbevillningen, 550,000 R:dr, angår, så utgör denna en verklig skatteförhöjning. Men å den andra sidan innehåller den Kongl. Propositionen en skattenedsättning, vid hvilken ingen hittills fäst at den ringaste uppmärksamhet. Genom den af förra Riksdagen beslutade omsättning i penningar af räntor och kronotonde, uppkommer en nedsättning i dessa inkomsttitlar, en nedsättning, som för år 1871 blifvit beräknad till 307,000 R:dr. Det är klart att denna skattenedsättning bör frändragas skatteförhöjningen, och då återstå i verkligheten, äfven sedan ofvanomförmälda 200,000 R:dr blifvit inberäknade, en skatteförhöjning af 450,000 R:dr; och jag frågar om med dessa fakta för ögonen man med skäl kan påstå att ställningen är försviflad?

Jag har nu så kort jag förmått sökt ej blott att besvara den till mig framställda interpellation, utan äfven att utreda förhållandena, sådana de i Grefve Posses yttrande blifvit framställda. Intet skulle vara mig kärare, än om denna min utredning förefallit Kammaren tillfredsställande, liksom intet för mig vara angelägnare än att lemna alla de upplysningar, Kammaren kan begära, och derigenom sätta Kammaren i tillfälle att noga få reda på alla förhållanden i Kongl. Maj:ts Proposition om Statsverkets tillstånd och behof.

Grefve Posse: Herr Talman! mine Herrar! På samma gång jag uppriktigt tackar för den fullständiga utredning, Herr Finans-ministern nu behagat lemna, och för det han funnit lämpligt att ej blott besvara utan äfven i viss mån erkänna befogenheten af den framställning jag gjort, på samma gång måste jag beklaga, att den ärade Finans-ministern anser mig hafva brustit i grannlagenhet, derigenom att jag icke på förhand underrättat honom om interpellationen.

Jag anser mig så mycket mindre hafva haft skyldighet att förut tillkännagifva min afsigt att interpellera Herr Finansministern, som jag vet, att vår Arbetsordning medgifver Ministrarne rättighet att sjelfve bestämma dag för besvarande af en interpellation, vid hvilket förhållande, efter mitt förmenande, en öfverraskning i detta hänseende icke ens är möjlig. I sjelfva det ifrågasvarande spörjsmålets ordalag ligger äfven, att någon tid måste förflyta innan svar kunde afgifvas derå, enär jag begärde en utredning, som sålunda måste föregå sjelfva svaret. För öfrigt tror jag, att spörjsmålet i och för sig är af sådan betydenhet, att Herr Finansministern icke varit i stånd att genast besvara detsamma, äfven om han på förhand blifvit underrättad och till följd deraf varit i Kammaren närvarande, då det framställdes.

Jag har nyss tackat för Herr Finansministerns välvilja att besvara min interpellation, men jag kan likväl icke annat än beklaga, att Herr Finansministern, såsom det ville för mig synas, med nog mycket *lynne* förklarar sig anse, att dessa frågor kunde lämpligare utredas genom ett enskildt samtal honom och mig emellan. Jag tror för min del, att, då vi eftersträfvat konstitutionela förhållanden, det är fullt riktigt, att söka utveckla dem på den offentliga politiska skådeplatsen, utan att i något fall beträda ett basculesystem.

I Herr Finansministerns svar fanus, efter min uppfattning, en antydning, att jag icke vändt mig till rätter man inom Konungens råd, då jag till honom riktat min interpellation. Jag vågar dock tro motsatsen. Vid uppgörande af den årliga statsregleringen är det nemligen just Finansministern det tillkommer att i konseljen tillse, det befintliga tillgångar inom hvarje departement blifva icke blott utredda utan äfven för statsregleringen tillgängliga, så att nya skatter ej begäras, innan de tillgångar, som redan finnas, blifvit använda. *Han* står vid thronen såsom en representant af sparsamheten. *Han* skall noggrannt öfverväga, om de behofver, som förekomma, äro oundgängligen nödvändiga. *Han* skall varna för att begära af folket större skattebidrag, än som äro erforderliga, och det är slutligen *han*, som, då utomordentliga förhållanden inträffa, — då Statens inkomster icke räcka till att betäcka Statens utgifter — det är då *han*, som med statsmannens snille och statsekonomens djupa insigter skall söka utvägar att jemna missförhållandet. Jag tror således, att jag vändt mig till den af Konungens rådgifvare, till hvilken jag bort vända mig.

Jag ber nu att få upptaga Herr Finansministerns svar till skärskådande i samma ordning som den, hvilken vid dess afgifvande blifvit af honom följd; och kommer jag sålunda att i främsta rummet beröra *Allmänna Beväringssonden*. Härvid beder jag Eder, Herr Finansminister! vara förvissad, att jag eger full kännedom derom att denna fond blifvit ställd till Kongl. Maj:ts disposition att användas "till utveckling af beväringsinstitutionen". Jag har ej heller ifrågasatt att Representationen skulle göra något egenmäktigt ingrepp i denna dispositionsrätt, utan endast haft för afsigt med min förfrågan att möjligen få ett medgifvande till fondens användning i och för statsregleringen. Jag tror mig hafva stått på en fullt konstitutionel grund, då jag tillätit mig i detta afseende framställa en fråga, hvilken Regeringen kan bifalla eller afslå.

Det fögnar mig, att Herr Finansministern så väl i afseende på denna som öfriga af mig uppgifna siffror erkänt dem vara riktiga; och jag har ingalunda förbisett, att Kongl. Maj:t satt i fråga att för ett uppgifvet, för fonden främmande ändamål nu anordna 200,000 R:dr på denna fond. Men äfven om denna nådiga framställning skulle vinna Riksdagens bifall, som ännu icke erhållits, och man frändrager detta belopp från den summa jag uppgifvit, återstå dock 652,929 R:dr 29 öre — plus 1870 och 1871 årens intrader, hvilka hvardera året torde komma att uppgå till sextio eller sjuttio tusen Riksdaler. Det finnes sålunda fullt tillräckliga tillgångar kvar på fonden för bestridande af beväringens vapenöfningar år 1871 för den händelse att Kongl. Maj:t anser lämpligt derpå hänvisa för bestridande af denna utgift. Vi hafva nu emellertid hört, att Kongl. Maj:t icke vill göra det, icke på grund deraf att tillgångar saknas, ty jag har bevisat, att så ej är händelsen, men emedan denna tillgång enligt Kongl. Maj:ts åsigt kan och bör på annat lämpligare sätt användas, nemligen, som orden lyda, för högst angelägna ändamål, ändamål af sådan vikt, att Regeringen ej kan, på grund af den omtanke den är skyldig att egna landets barn, förbise dem; och hvilka äro då dessa så angelägna ändamål? Baracker och kapotter till beväringen. Om nu dessa anskaffningar verkligen äro så angelägna, vore det angenämt veta orsaken, hvarföre man först nu ifrågasätter deras effektuerande. Dertill erforderliga medel har redan flera år varit samlade och behofvet synes icke rimligen kunna vara större nu än för fem å sex år sedan. Jag åtminstone kan icke se något skäl, hvarföre dessa behof just nu skulle vara så öfverhängande nödvändiga.

Vidare har man såsom skäl för sitt bestridande sagt, att, enligt mitt förslag, fonden skulle komma att användas på ett sätt, som icke öfverensstämde med deusammans ändamål. Det beror på den fina distinktionen, om man påstår, att beväringens öfningar inverka på beväringensinstitutionens utveckling eller ej. Jag vill nu icke inlåta mig i någon tvist härom. Men såsom obestridligt tillåter jag mig dock antaga att fondens användande för beväringens öfningar i vida mindre mån kan anses främmande för beväringensinstitutionens utveckling än dess användande på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, till betäckande af kostnader vid uppsättande af indelad stamtrupp.

Herr Finansministern har behagat upplysa, att anledningen, hvarföre den Kongl. Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof hvarken omnämnt eller ens antydt den besparing, som uppkommer genom inställande innevarande år af andra beväringensklassens vapenöfningar, vore den, att, då den Kongl. Propositionen afgafs, var inställande af beväringens öfningarne endast en tanke hos Herr Krigsministern, och att denna tanke förverkligande berodde på utgången af blifvande auktioner för beväringens naturaunderhåll, hvilkas resultat man då ännu ej kände, men om hvilkas utfall man numera erhållit visshet. Jag vågar ej betviffa riktigheten af denna uppgift, men nödgas dock förklara, att, efter Herr Krigsministerns yttrande i Första Kammaren, det förefaller mig såsom återstode ännu något att beträffande verkliga anledningen utreda. Bland de skäl, som af Chefen för Landtförsvars-departementet vid dess yttrande i Första Kammaren anfördes för inställande af beväringens öfningar i år, var visserligen äfven detta af Herr Finansministern nu såsom afgörande skäl

angifna; men jag får bekänna, att jag för min del då uppfattade detsamma såsom en biomständighet, helst Chefen för Landförsvarsdepartementet vid samma tillfälle framställde ett par andra så afgörande skäl att med fästadt afseende å deras betydelse det redan då för hvar och en var klart att den påtänkta inställelsen hvarken borde eller kunde undvikas. Dessa skäl voro: att, då det nya reglementet för infanteriet i år för första gången kommer att tillämpas, den beväringssklass, som i tjöl öfvades efter gamla reglementet, icke lämpligen borde i år öfvas efter det nya; samt att för närvarande det icke finnes tillräckligt antal gevär af ny modell för både stamtruppen och beväringen, som dock borde öfvas tillsammans. Dessa båda skäl synas mig af den beskaffenhet, att de bort vara längesedan kända, och tillika så afgörande, att Regeringen redan för flera månader sedan bort kunna fatta definitivt beslut i frågan. Att utan afseende å dessa skäl likväl underlåta att för året inställa andra klassens beväringss vapenöfningar skulle endast varit ett sätt att uppsätligen utan ändamål bortkasta Statens penningar, en åtgärd, jag är derom fullt förvissad, hvartill Regeringen icke kan göra sig skyldig.

Herr Finansministern har sagt, att Kongl. Maj:t nu beslutat, att öfningarne skola inställas, men tillika, att hvad som derigenom kommer att besparas af det ordinarie förslagsanslaget, 500,000 Riksdaler, ej får beräknas såsom tillgång vid uppgörandet af 1871 års statsreglering, emedan det är möjligt att å förslagsanslagen brister komma att uppstå år 1870, som behöfva betäckas, och att man då måste påräkna denna tillgång. Jag ber att få fästa uppmärksamheten på pag. 46 i den Kongl. Propositionen, der Kongl. Maj:t, "beträffande Riksgälds-kontorets ställning för nu innevarande år 1870, beräknar att den brist, för hvars fyllande åtgärd af Riksdagen *nu* hör vidtagas, inskränker sig till 609,699 R:dr 74 öre". Under förutsättning att denna Herr Finansministerns beräkning är riktig och då det icke är absolut nödvändigt att redan nu förutsätta möjligheten af ytterligare brister, måste det äfven medgifvas att besparingen å ifrågavarande anslag kan tagas i beräkning vid uppgörande af statsregleringen för nästa år, hvartill enligt den ärade Finansministerns medgifvande äfven är att påräkna omkring 160,000 R:dr af anslaget till beväringens beklädnad.

Jag öfvergår nu till de punkter, som angå den Femte Hufvudtiteln. Beträffande behållningen å denna hufvudtitel har Herr Finansministern hufvudsakligen hänvisat till den Kongl. Propositionen och sålunda med ett blekladgt nej velat tillintetgöra alla förhoppningar, att dessa behållningar, hvilkas tillvaro till mycket stora belopp icke bestrides, skulle få användas till underlättande af statsregleringen. Det är med stor tillfredsställelse, jag hört Herr Finansministern medgifva riktigheten af mina uppgifter i afseende på siffrorna, sådana de voro den 1 Januari 1869. Att förändringar deruti sedermera skett, är icke någon öfverraskning för mig.

Ehuru siffrorna varit fullt exakta har jag naturligtvis icke kunnat tillmäta dem annat värde än det de ega som en utgångspunkt för en i alla afseenden berättigad fråga: om icke dessa efter allt utseende högst betydliga behållningar äfven i verkligheten kunde blifva för statsregleringen tillämpliga.

I hvad mån ett gynsamare resultat än det Herr Finansministern förutsätter kan vinnas, blir väl ändå beroende af Stats-Utskottets utredning och Kamrarnes slutliga pröfning. Ehuru jag visserligen icke har några obilliga anspråk, vågar jag likväl upprepa, hvad jag vid interpellationen nämnde, att jag fortfarande är öfvertygad, det staten kan regleras utan anlåtande af den ökade beskattning Regeringen ifrågakäst.

Då jag nu öfvergår till de särskilda posterna, möter först anslaget till *båtsmäns förseende med kojor och täcken*. Beträffande detta har Herr Finansministern medgifvit att en behållning finnes af 62,464 R:dr, men förklarar att deraf 21,800 R:dr erfordras till uppköp af nödiga persedlar. Hvad derefter blir öfrigt vill Herr Finansministern bespara till framdeles inträffande behof. Jag vågar likväl invända, att behof alltid skola framdeles yppas, och att det sålunda aldrig skulle vara möjligt att disponera befintliga reservationer, om man anser dem böra bibehållas, endast därför att i framtiden behof *kunna* inträffa. Huru långt aflägsen man för öfrigt tänkt sig denna framtid, skall jag längre fram blifva i tillfälle att antyda. Jag tror för min del, att, om behof framdeles uppstå, man har den enkla och riktiga utvägen att framdeles begära anslag till fyllande deraf. Om jag från ofvannämnda behållning frånräknar hvad som inom den närmaste framtiden måste användas, återstår obestriddigen en behållning i rundt tal af 40,000 R:dr, hvilket belopp jag för min del anser utan vidare olägenhet kunna användas vid statsregleringen.

Behållningen å anslaget till *exercis af flottans bemanning* erkänner den ärade Finansministern uppgå till 574,260 R:dr 20 öre. Häraf hafva, såsom vi veta, 200,000 R:dr redan blifvit af Kongl. Maj:t erbjudna Statsverket, och det är ifrågakäst i den Kongl. Propositionen att ytterligare 297,788 R:dr skola derifrån öfverföras. Det är således nära 500,000 R:dr, som af detta anslag kommer statsregleringen till godo. Deremot vill man af behållningen reservera 75,000 R:dr för att betäcka *möjliga* brister å utgifter för fartygsexpeditioner, men man har ej sagt, att de ovilkorligen skola dertill erfordras, utan endast att de *synas böra för detta ändamål afsättas*, utan att likväl uppgifva någon vidare anledning dertill. För min del vill jag fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att, enligt hvad som inhemtas af Sjöförvaltningens till Kongl. Maj:t den 20 December 1869 aflemnade uppgift å dispositioner af samma anslag, redan blifvit afsatta icke mindre än 103,041 Riksdaler, just för att betäcka förmodade brister i 1868 års expeditioner. Man tyckes sålunda hafva temligen mycket att draga på; och jag tror, att man utan våda ganska väl skulle kunna för statsregleringen använda äfven dessa ifrågavarande 75,000 Riksdaler.

I afseende på anslaget till *spanmålsupphandlings- och bagerikostnader* behöfver jag icke yttra mig, när Regeringen medgifvit att vida större reservationer än dem jag ifrågasatt får användas till fyllande af statsutgifterna 1871.

Anslaget för *durchmarchekostnader*, 20,000 R:dr årligen, medgifves ega en behållning vid 1869 års slut af 43,005 R:dr 43 öre; men af anledning att detta anslag årligen i medeltal erfordrat en utgift af 29,000 R:dr, anser den ärade Finansministern, att man bör behålla hela reservationen, för att hafva den att tillgå, i fall ett öfverskridande af anslaget

äfvén framdeles skulle komma att ega rum. Jemte det jag tillåter mig lemna den upplysningen, att, efter hvad räkenskaperna nu utvisa, under år 1869 blifvit för detta ändamål använda icke 29,000 utan 6,000 R:dr, bör jag icke lemna oanmärkt, att dessa kostnader slutligen, när de hunnit för året till hela sitt belopp sammanföras, möjligen skola finnas något öfverskrida det nu kända beloppet.

Men äfvén med antagande att anslaget komme att öfverskridas, torde det vara tillfyllest, om af behållningen, som nu finnes reserverad, lemnas qvar 9,000 R:dr, eller så mycket som med stöd af beräkningen af medelåtgången kan anses blifva erforderligt utöfver det ordinarie anslaget 1871. Vid ett sådant tillvägagående återstår i allt fall minst 30,000 R:dr att användas i och för statsregleringen.

Beträffande titeln: *inflatna medel för uppköp af spanmål*, tillåter jag mig upplysa, att å Femte Hufvudtiteln anslagna oindelade spanmål löses efter statspriset 2 R:dr 10 öre, och att denna spanmålslösen jemte qvarnarronden m. m. flyter in till ifrågavarande fond, som den 1 Januari 1869 egde en behållen tillgång af 629,000 R:dr, hvilken under årets lopp blifvit något reducerad, så att Herr Finans-ministern nu uppgifvit densamma endast till 568,000 R:dr. Enligt den Kongl. Propositionen erbjudes häraf till användande för nybyggnad af fartyg 468,000 R:dr. Med förundran har jag, och sannolikt flera med mig, af den Kongl. Propositionen erfarit att återstående 100,000 R:dr böra kvarlemnas i Sjöförvaltningens vård utan att den Kongl. Propositionen härtill uppgifver något *positivt* skäl. Ett *negativt* finnes deremot antydt, då der meddelas att denna fond hittills varit ansedd såsom en reservfond för större rustningar; det skulle således vara meningen, att dessa penningar skola ligga qvar, tildess att större rustningar af fartyg framdeles komma i fråga. En sak har man dock lemnat utom räkningen, nemligen att utöfver den erkända summan, 568,000 R:dr, man dertill bör beräkna öfverskotten å 1869 och 1870 årens uppbörder. Jag anser mig pligtig nämna, att 1869 års uppbörd väl lemnat endast ett obetydligt öfverskott, men jag har ingen anledning tro, att icke ett vida högre och med förutgångna år jemförligt öfverskott skall uppstå innevarande år. Summan är således i sjelfva verket icke 568,000 R:dr utan vida betydligare. Efter denna utredning vågar jag tillägga att jag sannerligen icke kan inse att något giltigt skäl finnes, som bör hindra Riksdagen i dess goda rätt att som tillgång beräkna dessa 100,000 Riksdaler, hvilka från denna titel kunna erhållas.

Den utredning, Herr Finans-ministern har lemnat i afseende på de obegagnade extra anslagen, innebär i sig bland andra äfvén en upplysning, som enligt mitt förmenande är egnad att påkalla en viss uppmärksamhet, nemligen den att ett extra anslag, som Riksdagen redan år 1853 beviljat, stått som ett dödt kapital ända till år 1869, och att den 1 Januari år 1870, således efter 16 års förlopp, deraf ännu återstå obegagnade icke som det uppgifvits 1,200 R:dr utan 15,177 R:dr 96 öre, sedan år 1869 blifvit lyftade 21,464 R:dr 58 öre. Af ett annat anslag, beviljadt 1856—1858 årens riksdag, finnas ännu obegagnade 49,024 R:dr 41 öre, sedan förlidet år lyftats 26,614 R:dr. Då härtill kommer att af anslagen beviljade vid riksdagarne 1859—1860, 1862—1863 och 1865—1866 ännu finnas oanvända respektive 14,000, 122,000 och 39,000 R:dr, förefaller det mig sannolikt att be-

hållningen å samtliga dessa extra anslag borde vara disponibla till vida större belopp än det af den ärade Finansministern medgifna af endast 50,000 R:dr. Om jag således för min del icke kan ställa detta belopp såsom det enda resultatet af min interpellation, är jag dock belåten, att den i värsta fall åtminstone föranledt framletandet af så mycket.

Utöfver de poster, som jag i interpellationen anmärkt, förekomma ytterligare några, som jag ber att nu få framlägga, nemligen *anslaget till flottans underhåll*. Detta upptages i Sjöförvaltningens hufvudbok den 1 Januari 1869 till 154,000 R:dr; Sjöförvaltningen har i skrifvelse till Statsrådet den 23 sistlidne December utredt, att detta belopp under året blifvit använt eller disponerad, så att deraf återstod endast 33,657 R:dr vid 1870 års ingång. Då anslaget för flottans underhåll i penningar och anordnad spannmål uppgår till 633,000 R:dr, och då i djupet af hvarje Svenskt hjerta det kännes mer än tungt att nödgas fråga: "hvar är denna flotta, som vi underhålla?" — så vågar jag hemställa, om det "kan vara nödvändigt att behålla denna reservation för att dermed öka ett anslag, som i och för sig sjelft är icke blott tillräckligt utan obestriddligen under närvarande förhållanden allt för högt tilltaget". Vidare — reservationen å anslaget *för gemenskapens natura underhåll*. Den uppgifves i Sjöförvaltningens ofvanberörda skrifvelse vid 1869 års slut till 122,000 R:dr. Såväl Sjöförvaltningen i sin skrifvelse som Kongl. Maj:t i dess Proposition har sagt, att dessa medel ej kunna undvaras, emedan vi en gång kunna motse förhöjda priser på spanmålen, och medlen sålunda i framtiden blifva behöfliga. Detta kan väl vara möjligt. Men jag frågar då: "När kommer denna framtid?" Icke åtminstone nu 1870, emedan spannmålspriserna nu äro betydligt lägre än under föregående år. Framdeles kan det kanske inträffa. Men hade Regeringen verkligen velat visa Representationen ett tillmötesgående, hade den haft den utvägen att begära detta anslags förvandling till förslagsanslag och på samma gång öfverlemna behållningen derå till Statsverket. Vi hafva således här 122,000 R:dr. Lägga vi dertill behållningen den 1 Januari 1870 å underhållsstatsmedel 190,000 R:dr, så uppgår dessa sistnämnda poster till ej mindre än 345,657 R:dr. Derutöfver visa räkenskaperna en behållning å hufvudtitelns allmänna besparingar.

Kongl. Förvaltningens af sjöärendena Kammarkontors den 31 Maj 1869 afgifna förslag öfver Femte Hufvudtitelns ställning visar nemligen att allmänna besparingarne uppgå normalt till 102,943 R:dr. Men dermed står det till på det sätt, att 78,000 R:dr blifvit afsatta för åtskilliga ändamål, så att den behållning, som i sjelfva verket finnes disponibel, endast utgör 24,000 R:dr.

Går jag tillbaka till det sätt, hvarpå dessa 78,000 R:dr beräknats, finner jag, att större delen af beloppet blifvit disponerad, det vill med andra ord säga afsatt för utgifter, som framdeles möjligen kunna komma att bestridas, men att endast någon del blifvit verkligen utbetaldt, hvaraf följer att denna behållning, som jag likväl tillsvidare icke tager med i beräkningen, är vida större än den synes vara. Jag skulle möjligen kunnat närmare utreda denna detalj af frågan, men Stats-Utskottets utgiftsafdelning, der Femte Hufvudtiteln i går förevar, hade dervid påräknat kammerarens i Sjöförvaltningen biträde. Denne var likväl hindrad att infinna sig, enär det uppgafs att han samtidigt skulle dels afgifva upplysningar i

Statsråds-beredningen och dels bevista ett sammanträde hos Sjöförvaltningen. Jag har velat nämna detta, icke såsom något bevis på bristande grannlagenhet, men för att antyda anledningen, hvarför jag i detta fall icke kunnat lemna så fullständig upplysning, som jag skulle önskat.

Om jag nu ser efter, hvad slutsumman af de behållningar, som kunna komma statsregleringen till godo, utöfver hvad Kongl. Maj:t i sådant afseende föreslagit, utgör, så finner jag, att såsom sådana tillgångar kan beräknas:

af anslaget till båtsmäns kojer	R:dr 40,000: ---
till exercis af flottans manskap	" 75,000: —
till durchmarcher	" 30,000: —
af medlen för uppköp af spanmål	" 100,000: —
af obegagnade extra anslag enligt den ärade Finansministerns medgifvande	" 50,000: —
	Summa R:dr R:mt 295,000: —

Om härtill lägges ofvannämnda 345,657 R:dr, så skulle finnas på Femte Hufvudtiteln utöfver hvad Kongl. Maj:t erbjudit mer än 640,000 R:dr, hvarmed statsregleringen 1871 rätteligen borde underlättas. Nu kan det visserligen sägas, att den mängd siffror jag i särskilda poster uppgifvit endast med stor svårighet och efter noggrann undersökning kan kontrolleras och att frågan om dessa belopp kunna i och för hufvudtitelns löpande utgifter undvaras icke är så lätt att besvara. Jag medger detta. Men en utväg finnes att få ett någorlunda klart begrepp om kassaställningen; den erbjuder sig om man fäster sig endast vid slutsummorna. Om man nemligen inskränker sig att granska seduast förflutna årens räkenskaper och efterser kassabehållningen vid hvarje års slut, torde en klarare överblick vinnas. Det har jag gjort, och jag ber att få meddela Kammaren resultatet af mina undersökningar. Det visar sig då enligt hufvudboken, hvaraf jag här har ett utdrag, att, sedan alla årsutgifterna blifvit anordnade, utgjorde öfverskottet eller kassabehållningen vid 1867 års slut inestående hos Stats- och Riksgälds-kontoren tillsammans 2,822,000 R:dr och vid 1868 års utgång 3,083,000 R:dr. Jag bör härvid skilja emellan behållningarne i Stats- och Riksgälds-kontoret och får sålunda upplysa, att af 1868 års behållning fanns hos Statskontoret inestående 2,484,000 R:dr. Detta var vid början af år 1869. Under 1869 inflöto årsanslaget 3,757,000 R:dr, vidare ersättning för spanmål 167,000 R:dr, så att Sjöförvaltningens hela tillgångssumma vid 1869 års utgång var 6,408,821 R:dr 4 öre. Vill jag nu se till, om denna tillgång var större, än att den under det året kunde användas, så finner jag likaledes af hufvudboken, att ifrån 1869 års början till Oktober månad Sjöförvaltningen icke lyftat en enda skilling af årets statsanslag, men deremot varit i tillfälle att med behållningen från föregående år bestrida alla utgifter intill början af Oktober 1869. Först den 6 Oktober har Sjöförvaltningen lyftat något af årets anslag, likväl icke mera än 1,407,000 R:dr intill slutet af år 1869. Vid detta års slut hade Förvaltningen sålunda i Statskontoret inestående en behållning af 2,517,000 R:dr, som ingår såsom balanserad tillgång i 1870 års räkenskaper. Förhållandet är sålunda under alla dessa tre år i så fall oförändradt att hvarje års slut visar en högst betydlig kassabehållning,

hvilken obestriddligen måste tillerkännas egenskapen af ett öfverflödigt rörelsekapital. Om till ingående behållningen 1870 lägges årets auslag 3,757,000 R:dr, får man i kassatillgång för samma år sammanräknade 6,274,000 R:dr. Under den ganska antagliga förutsättning, att utgifterna under år 1870 komma att uppgå till samma belopp, som sednast förlidna år eller 3,733,000 R:dr, uppstår sålunda vid årets slut en behållning i Statskontoret af mer än 2,500,000 R:dr. Vi finna häraf, att under fyra år Sjöförvaltningen årligen haft en behållning vid årets slut varierande emellan två och tre millioner, under det att de årliga utgifterna aldrig uppgått till fyra millioner, men deremot rörelsekapitalet ständigt utgjort sex eller sju millioner.

Om jag nu härtill fäster Kammarens uppmärksamhet på hvad Revisorerna pag. 45 af sin berättelse upplysa eller att Sjöförvaltningens öfverflödiga behållningar under tiden från den 31 December 1865 till den 31 December 1868 stigit med ungefär två millioner Riksdaler, så tror jag att jag har temligen klart sökt bevisa den uppfattning jag för min del eger, eller att Sjöförvaltningen utöfver sitt årliga behof disponerar en reservfond, uppgående till vida högre belopp än hvad rimligen kan anses erforderligt, äfven om det för Sjöförvaltningen kan vara mycket angenämt att vara så rikligt utrustad. För Statsverket äro dessa öfverflödiga millioner ett dödt kapital, som onödigtvis föranleder nya beskattningsbördor. Att sålunda skrinlägga redan utkrädda skatter under det man fordrar nya anser jag vara ett ohållbart system. Jag tror att det vore statsekonomiskt rätt att tillse det sådana behållningar efterhand minskas på lämpligt sätt, och jag vågar antaga att man vid detta tillfälle, derest man lyckas förvissa sig att från denna Hufvudtitel utöfver det af Kongl. Maj:t erbjudna belopp ytterligare kan användas minst en half million Riksdaler utan att sätta Regeringen i förlägenhet, kunnat ega rättmätigt anspråk derpå att Regeringen kommit Representationen till mötes med någon eftergift. Då Regeringen nu icke velat göra detta, och då vi ej böra förbise att dessa besparingar äro ställda till Kongl. Maj:ts disposition och således icke få af Representationen egenmäktigt från hufvudtiteln öfverflyttas; åligger det oss under sådana omständigheter att på det sätt som står Representationen till buds likväl tillgodogöra dessa besparingar i statsregleringen. Vi böra helt enkelt indraga af hufvudtitelns ordinarie anslag och hänvisa Kongl. Maj:t till besparingarne. När vi äro öfvertygade om att tillräckliga medel finnas för statsutgifternas bestående, så tror jag det vara Representationens oafvisliga pligt, att ytterst sparsamt bevilja anslag. Åtminstone hvad denna Kammare beträffar är jag förvissad att den skall med särdeles uppmärksamhet följa de särskilda Hufvudtitlarne.

Herr Finansministern sade mycket riktigt, att statsregleringen egentligen ej är någonting annat än en beräkningsfråga. Derom äro alla ense; men det beror just på huru man gör denna beräkning. Den statsreglering, som nu föreligger till Riksdagens bedömande, yrkar en förhöjd bränvinsskatt, hvarigenom en förökning i statsinkomsterna af 1,050,000 R:dr skulle uppstå, samt en extra bevilning af 550,000 R:dr. Det är således ökade skatter, högst betydligt ökade skatter, som af oss fordras, uppgående till sammanräknadt 1,600,000 R:dr.

Jag har från denna plats uttryckt min åsigt, att staten bör kunna regleras utan att nya skatter nödvändigt måste anlitas. Jag vet icke om jag riktigt uppfattat ett ord, som undföll Herr Finansministern; men det föreföll mig som om han velat antyda att denna min åsigt vore föga mera än ett tomt ord, som icke kunde blifva till verklighet. Jag anser mig därför skyldig att framställa ett förslag, huru denna tanke bör kunna realiseras, en antydan, som, när Hufvudtitlarne komma att i Kammaren behandlas, jag skall tillåta mig att vidare utveckla. Jag utgår från en ståndpunkt, som måhända är icke så alldeles hållbar, nemligen från den att Kammaren tilläffventyrs kommer att å alla Hufvudtitlarne utom den Femte bevilja allt hvad Kongl. Maj:t i dess nådiga Proposition begärt. Det är på basen af denna förutsättning jag tänker mig statsregleringen genomförd utan skatteförhöjning. För vinnande af detta mål erfordras, enligt hvad jag nyss hade äran nämna, att ett belopp af 1,600,000 R:dr uppväges medelst antingen disponibla besparingar eller ock minskade anslag å den Femte Hufvudtiteln. Först i ordningen möter man då frågan om anslaget till beväringens vapenöfningar under år 1871. Jag anser det vara af stor vikt för landet att beväringinstitutionen upprätthålles, äfven om jag icke kan medgifva att dess öfningar för närvarande äro ordnade på ett tillfredsställande sätt. Under förhoppning, att man inom en icke allt för aflägsen framtid skall förmå lösa beväringensfrågan, så att beväringen skall kunna kraftigt understödja vårt försvar, vill jag likväl endast i nödfall vägra anslag för dessa öfningar. Jag tror att man nu icke behöfver vägra detsamma, men ser intet hinder för att bevilja anslaget med vilkor att Kongl. Maj:t använder beväringensfonden till bestridande af kostnaden för öfningarne. Genom en sådan anordning försvinner från utgifterna ett belopp af 600,000 R:dr. Kongl. Maj:t har begärt till förstärkning af våra monitorer ett anslag af 240,000 R:dr. Jag ser att Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvars-departementet är i Kammaren närvarande och vill därför begagna tillfället att till honom hemställa, huruvida han kan säga huru denna förstärkning skulle ske. Jag känner ej om denna fråga ingått i den interpellation, som till Herr Statsrådet blifvit gjord i Första Kammaren, i hvilket fall jag naturligtvis icke kan vänta upplysning i detta afseende förr än nästa Onsdag, då Herr Statsrådet, enligt hvad jag hört, ämnar besvara Herr Grefve Hamiltons interpellation. Emellertid tillåter jag mig dock vara förvissad, att man för närvarande icke är fullt enig om sättet huru denna förstärkning skall utföras. Det är således antagligt att detta är en framtidsfråga, som måhända behöfver en lång utredning, och jag får säga att, efter samtal med mycket sakkunnige män af facket, det förefaller mig föga sannolikt att den blir utredd så tidigt att man redan år 1871 skulle kunna börja arbetet. Alldeles detsamma är förhållandet med anslaget af 420,000 R:dr, som begärts till tvänne pansarbåtar. Man är alldeles icke ense om sättet, på hvilket båtarne skola byggas, om deras konstruktion eller om den cert de skola hafva. Någon beräkning eller utredning i detta afseende har ej heller blifvit framlagd för Riksdagen. Dessa båda anslag, utgörande tillsammans 660,000 R:dr, böra enligt mitt förmenande icke beviljas. Vidare har Herr Finansministern gifvit oss den glädjande underrättelsen att vi utaf de extra anslagen under Femte Hufvudtiteln kunna påräkna en be-

hållning af 50,000 R:dr, hvilket belopp således är obestriddt. Den ärade Herr Finansministern har jemväl medgifvit att å innevarande års anslag för beväringens beklädnad uppstår en tillgång af 160,000 R:dr. För att fylla den brist af 130,000 R:dr, som återstår efter afräkning af de summor jag nu haft äran uppgifva, tvekar jag icke föreslå att ordinarie penningeanslaget till flottans underhåll nedsättes med 130,000 R:dr eller till 462,888 R:dr 30 öre. Genom en anordning så enkel som den jag nu haft äran antyda och genom hvilken enligt mitt förmenande alldeles ingen förlägenhet beredes Kongl. Maj:ts Regering, kan vinnas den för folket stora fördelen att undgå förökad beskattning, under det missförhållandet mellan Statens utgifter och inkomster afhjelpes.

Jag har härmed inlöst mitt ord, åtminstone i den mån att jag antydt huru statsbristen kan, utan nya skatter, fyllas, och jag kan icke, i likhet med Herr Finansministern, anse omöjlig att vidtaga de utvägar jag haft äran föreslå.

Medan jag har ordet skall jag bedja att få fästa Herr Finansministerns uppmärksamhet på ett förhållande, som ofta varit påpekadt, men som nu väl snart närmar sig sin lösning, jag menar öfverflyttande till Statsverket af de kassor, som nu på skiljda håll förvaltats. Utan tvifvel påminnen ni Eder, mine Herrar, att vid 1865—1866 årens riksdag uppjorde den dåvarande Finansministern ett förslag till statsreglering, der man använde alla de tre föregående årens besparingar som bidrag till fyllande af statsbehofven 1867. Denna åtgärd har som alla andra haft sina konsekvenser. En af dem är att sedan dess och då statsregleringen alltid blifvit ettårig och nämnvärda besparingar under mellanliggande tid således icke kunnat uppstå på samma sätt som under den tid, då statsregleringsperioderna voro treåriga, har Statskontoret sedermera alltid varit i förlägenhet för fullgörandet af sina förbindelser. Jag vill icke dermed säga, att det icke har fullgjort dem, men det har haft svårighet att göra det, och detta kan Herr Finansministern bäst intyga, som under de sednast förflutna åren nödgats från Riksgälds-kontoret requirera betydliga summor till förstärkande af Statskontorets kassa. Statskontorets förlägenhet bör icke förundra någon, som tager i öfvervägande att statsregleringen hänvisar Kontoret till inkomster, som icke inflyta förr än ett halft, eller ett år efter det utgifterna skola vara bestridda. Detta är onekligen ett missförhållande, som icke i längden kan fortgå. Det måste ordnas, och huru vill Representationen ordna det? Vill Representationen åtaga sig en särskild beskattning för att skaffa Statskontoret en verklig grundfond? Jag behöfver verkligen ej något svar på denna fråga, fullt förvissad som jag är att svaret blir ett enhälligt nej. Någon besparing kan svårligen vinnas, ty alla sådana är man icke blott angelägen utan snart sagdt skyldig att använda till nya statsutgifter. Således måste Statskontoret på något annat sätt förses med nödigt rörelsekapital och hvarifrån taga det, om icke från dessa kassor, dessa fonder, som samlats öfverallt. Jag tillåter mig likväl förutskicka den anmärkning att jag icke anser Representationens ställning lika berättigad mot alla dessa kassor som mot en del af dem, men jag hoppas att vid en närmare undersökning komma till visshet om att en stor del af dem kan af Representationen disponeras. Det är väl känt att i de förvaltande verk, der kassorna vårdas, utlånas penningar på samma

sätt som uti en privatbank, eller för att hänvisa till en institution, som har större sympatier, på samma sätt som i Riksbanken. Dessa förvaltande verk diskontera, förlora på utlåningen och hafva stora förvaltningskostnader. Man är frestad antaga, att det så kallade "Kamererare-intresset" är särdeles mäktigt och svårt att öfvervinna, derest man antager att just detta intresse i väsendtlig mån bidragit till undanskjutande af frågan om kassornas öfverflyttning. Om man erkänner det oämpliga uti att våra förvaltande verk äro utlåningsinrättning, att Statens tillgångar förvaras i olika förvaringsrum, i olika lådor och att det icke finnes någon gemensam kassa, der man kan samla alla Statens tillgångar — om man erkänner detta, nå väl, hvarföre då icke ordna så, att alla Statens tillgångar komma på ett ställe, i synnerhet som något särdeles giltigt skäl emot en sådan åtgärd väl svårigen torde kunna uppgifvas.

Jag har här i min hand en utredning af belopp och utlåningssätt för hvarje särskild kassa, som af Arméförvaltningen vårdas, och skulle gerna deraf lemna Kammaren utförlig del, men då jag redan allt för länge upptagit Kammarens tid torde vara lämpligt att jag endast nämner alla fondernas sammanräknade kapitalbelopp, hvilket uppgår till den visserligen icke obetydliga summan af 7,347,889 R:dr 79 öre. Om dessa kassor eller större delen af dem öfverflyttas till Statskontoret, så skulle deraf bildas en grundfond tillräckligt stor och med hvilken Statskontoret kunde bestrida sina förskotter och komma, som man i dagligt tal säger, på grön qvist. Det kan ej vara och det är ej heller min mening, att denna öfverflyttning skall ske på ett våldsamt sätt; den skall ske med noggrann besinnning och beräkning. Man bör med klokhets påakta att de rubbningar en sådan åtgärd måste medföra i de enskilda affärsförhållandena blifva så litet kännbara som möjligt, så att en affärskris derigenom ej framkallas. Den grundsats, hvilken jag velat uttala, är att dessa kassor jemte andra, som jag ej nu vill besvara Kammaren med att uppräknas, böra öfverföras till Stats- eller Riksgäldskontoren och att systemet bör helt och hållet förändras i denna riktning, att man söker sammanföra Statens tillgångar i en kassa i stället för att hafva dem fördelade på flera ställen.

Jag ber om ursäkt derför att jag kanske alltför länge upptagit Kammarens tid; men på samma gång ber jag också att få påpeka att frågan i och för sig är af ganska stor vikt, till och med större än den synes. Ehuru det för tillfället närmast icke är fråga om annat än ordnande af 1871 års budget, har jag likväl tillåtit mig antyda den oeftergifliga nödvändigheten, att rätt snart beträda ett annat, ett, om jag så får säga, nytt finanssystem i stället för det hittills följda, hvilket från Regeringens sida obestriddligen gått ut på att samla penningar och så länge som möjligt förvara dem under egen vård i kassor, besparingar, reservationer m. m. och detta under den, som jag tror, icke synnerligen hållbara föreställningen att med dessa tillgångar en eller annan anslagsvägran kunde göras mindre betydande. Detta system kan icke längre tillämpas under den nuvarande reformerade Representationen. Regeringen måste utan förbehåll erkänna att hon i afseende på anslagen är beroende af Representationen och ensamt af den. Det hittills följda systemet är antiqveradt, det hvarken kan eller behöfver numera användas, ty i den omständigheten att vi

hafva årliga riksdagar ligger grunden hvarför en Regering, som åtnjuter Representationens förtroende, i afseende på anslag aldrig kan komma i förlägenhet, då den hvarje år är i tillfälle att begära och erhålla för nödiga statsutgifter erforderliga anslag. I denna som i organisationsfrågor i allmänhet är det för Representationen väl möjligt att taga initiativet, men deremot ganska svårt att tillvägabrinda den för frågans genomförande nödiga utredningen, hvarföre det vore synnerligen önskligt, förutsatt likväl att min uppfattning af denna sak är riktig och öfverensstämmande med pluralitetens mening inom Representationen, att Regeringen ju förr dess heldre ville taga i allvarligt öfvervägande, huruvida kassorna från de förvaltande verken icke böra öfverflyttas till Statsverket. Då man sjelf anser en sak förnuftig, har man godt hopp att den såsom sådan skall erkännas af andra, oaktadt det alltid återstår en möjlighet att man misstagit sig. Men i en sak, i den grundsats, som jag ofta uttalat: att man icke skall, icke bör hvarken fordra eller bevilja nya skatter förr än man använt de tillgångar, som äro redan tillgängliga för statsutgifternas bestridande, i rättmätigheten af denna grundsats misstager jag mig säkert icke. Det är med stöd af denna grundsats som jag också vågar uttala att under nuvarande förhållanden Regeringen icke har rätt att fordra nya skatter, och vi, mine Herrar, folkets representanter, vi ega icke rätt att bevilja sådana.

Herr Statsrådet Friherre Leijonhufvud: Jag har begärt ordet endast för att tillägga några få ord till hvad chefen för Finans-departementet yttrat i afseende på en del anslag under Femte Hufvudtiteln, mot hvilkas reserverande Herr Grefve Posse här gjort anmärkning. Den första af dessa reservationer å båtsmännens kojor uppgår i rund summa till 40,000 R:dr. Denna behållning har uppkommit på sådant sätt, att då Kronan öfvertog underhållet af båtsmanskojerna, lemnade rothållarne till Kronan de dåvarande kojorna. Så länge dessa kojor kunde nyttjas, behöfdes inga stora utgifter för denna post och det ordinarie anslaget till densamma kunde således reserveras. Men i den mån kojorna utslitas måste de naturligtvis ersättas med nya. Redan i år har för anskaffande af nya persedlar af detta slag måst på ett bräde utanordnas 21,800 R:dr och mera torde snart komma att behöfvas. Skulle det dock visa sig att någon behållning å detta anslag verkligen uppkommer, så skall densamma komma Statsverket till godo. Herr Grefven har vidare fäst sig vid att det uti anslaget till sjövapnets öfningar finnes en summa af 74,260 R:dr 20 öre kvarliggande till betäckande af den brist, som på 1868 års anslag möjligen kan uppkomma. Att en brist på detta anslag förefinnes är bekant. Siffran är af Kongl. Maj:ts uppgifven på ett ungefär — Herr Grefven uppgaf den på öret till och med — men den kan icke afföras förr än räkenskaperna komma in och hinna granskas. Det är en i sjelfva verket redan använd och utbetald summa, fastän den ännu står kvar i räkenskaperna af ofvannämnda skäl. På detta anslag återstår således endast en högst obetydlig summa, 6,500 R:dr. Men deremot har Förvaltningen af sjöärendena redan rnmålt att det på 1869 års anslag uppkommit en brist af 56,000 R:dr, hvilken icke är tagen i beräkning, och som således måste betäckas, icke af reservationerna, ty de äro slut, utan af 1870 års

anslag. I afseende på durchmarchkostnaderna har det redan blifvit anmärkt af Herr Finansministern, att de sedan 1863 i medeltal uppgått till 29,000 R:dr. Anslaget för detta ändamål har af Riksdagen blifvit nedsett från 30,000 till 20,000 R:dr. En årlig brist är således att motse. Anslaget är reservationsanslag, och hvartill skall väl en sådan dess natur tjena, om icke det ena årets öfverskott finge användas till betäckande af ett annat års brist. Vill man förändra anslaget till ett förslagsanslag, så inträder ett annat förhållande; men så länge icke detta skett, anser jag, att Regeringen är fullkomligt berättigad att använda den fond, som nu finnes, till de med densamma afsedda ändamål. Utaf spanmålsinköpsfonden, som vid sednaste bokslut uppgick till 568,000 R:dr, har Kongl. Maj:t föreslagit, att en summa af 468,000 R:dr måtte användas till nybyggnad af krigsfartyg. De återstående 100,000 R:dr äro afsedda att användas till uppköp af 1870 års behof af spanmål, hvaraf ungefär hälften i höstas inköptes för 129,000 R:dr och andra hälften i vår erfordras, så att på detta anslag i sjelfva verket ej heller finnes något att taga. Ej heller låter det sig beräkna, om några öfverskott kunna komma att på denna fond nu eller framdeles uppstå och huru stora de kunna blifva. En utredning af uppkomsten af grundplåten till denna kassa pågår, men är ännu icke afslutad. Herr Grefven fästade vidare sin uppmärksamhet vid anslaget till flottans underhåll och frågade hvilken flotta vi hade att underhålla. Det är sannt att flottan är liten; men vi hafva stora etablissementer, som måste underhållas. Den summa, som genom indragning af öfverskottet å detta anslag skulle vinnas för Statsverket, är också alltför ringa för att kunna tagas med i beräkningen, då fråga är att öka statsinkomsterna. Hvad monitorerna angår, har jag ansett, att den fråga, som i afseende på dem här blifvit af Grefve Posse till mig framställd, ingår i den interpellation, som blifvit gjord i Första Kammaren och som der skall af mig besvaras. Slutligen har Herr Grefven funnit det nog förunderligt att kamereraren i Sjöförvaltningen ej varit i tillfälle att meddela honom de upplysningar han till följd af sin befattning i nämnda verk bort kunna göra. Denne tjänsteman har de dagar, då ordföranden i Stats-Utskottet önskat att han skulle gå honom till handa, varit af sina tjänsteåligganden upptagen och har derföre ej kunnat infinna sig i Stats-Utskottet, hvilket eljest ingalunda blifver honom förmenadt.

Jag inskränker mig till hvad jag nu haft äran att anföra och öfverlemnar åt Herr Finansministern att till besvarande upptaga de öfriga anmärkningar, som af Herr Grefve Posse i hans sednaste anförande blifvit framställda.

Herr Statsrådet Friherre af Ugglas: Jag ämnar ej många ögonblick upptaga Kammarens tid. Grefve Posse har nemligen i sitt sednaste anförande uppgifvit åtskilliga ytterligare tillgångar utöfver dem, som han i sin interpellation beräknat, och att nu söka utreda förhållandet med hvarje ny tillgång, som Grefve Posse kan uppgifva — och detta inom en församling af 200 personer — anser jag för min del ej vara på sin plats, utan tror att ett sådant arbete lämpligast kan öfverlemnas åt Stats-Utskottet. Ett faktum vill jag endast konstatera, och det är att sedan Grefve Posse i sin officiella interpellation förklarar att utaf särskildt

angifna anslag 680,000 R:dr funnes disponibla på Femte Hufvudtiteln utöfver hvad Kongl. Maj:t uppgifvit, så har han, om jag uppfattat honom rätt, i dag förklarat, att af samma anslag endast 209,000 R:dr funnes tillgängliga, och han har måst uppsöka åtskilliga nya titlar för att komma ungefär till förut nämnda belopp. Herr Grefven har också förklarat, att man icke hade att vänta någon beredvillighet, något tillmötesgående från Regeringens sida i denna fråga. Hvem är det då, mine Herrar, som har utredt dessa förhållanden på den Femte Hufvudtiteln, hvem är det, som satt Grefve Posse sjelf i tillfälle att här framkomma med alla dessa uppgifter? Jag vågar påstå, att det är Chefen för Sjöförsvars-departementet genom den utredning af denna Hufvudtitel han lemnat i den Kongl. Propositionen. Utaf denna synes, att han önskat ställa i öppen dag förhållandet med Femte Hufvudtitelns anslag, och att han sjelf påvisat reservationer på dylika anslag till ett belopp af omkring 1,000,000 R:dr, såsom Herr Grefve Posse sjelf antydt. Kan man då säga, att Regeringen ej sökt taga denna fråga i öfvervägande? Under de trenne år, som jag innehaft mitt nuvarande embete, har dessutom Regeringen sjelf till Representationens förfogande ställt befintliga reservationer, diverse fonder m. m., till ett belopp af närmare 3,000,000 R:dr. Grefve Posse har ytterligare påpekat, hurusom, genom sammanförande till Statskontoret af förvaltningen utaf åtskilliga fonder, en högst betydlig kassatillgång skulle kunna beredas, och Herr Grefven sade, att hans förslag i detta afseende skulle utgöra ett nytt finanssystem. Så är icke förhållandet. Denna tanke är ganska gammal. Sednast förekom frågan derom vid 1868 års riksdag, då till Kongl. Maj:t afläts en underdånig skrifvelse med en framställning, som just gick ut på, att alla dessa fonder skulle sammanföras under en gemensam förvaltning. Häröfver har Regeringen från vederbörande infordrat utlåtanden, men dessa hafva ej ännu inkommit, och frågan är sålunda i denna stund beroende på Regeringens pröfning.

Hvad mig angår, så tror jag mig mer än en gång hafva ådagalagt, att jag, när sådant utan olägenhet kan ske, icke motsätter mig öfverlemnande till Statsverket af dessa fonder, och sednast förra året föreslog, på min föredragning, Kongl. Maj:t Riksdagen att öfvertaga åtskilliga fonder, tillhörande skogsväsendet. Från Regeringens sida har åtminstone ännu ingenting uttalats, som berättigar Grefve Posse att påstå, det Regeringen i detta fall icke vill gå Representationens önsknings till mötes.

Jag har redan vid början af mitt anförande haft äran förklara, att jag hvarken kan eller vill ingå i några sifferundersökningar, då jag anser det omöjligt för den, som icke är särdeles hemmastadd i saken att kunna följa med en utredning i detta fall. Jag vill slutligen blott fästa uppmärksamheten derpå, att Femte Hufvudtitelns sammanräknade tillgångar, hvilka, på sätt Grefve Posse angaf, den 31 Augusti 1869 utgjorde 7,584,881 R:dr 33 öre, under den återstående delen af året från och med den 31 Augusti till och med den 31 December minskats med icke mindre än 1,500,000 R:dr, så att behållningen den 31 December 1869 uppgick till något mindre än den var den 31 December 1868 och sålunda under året åtminstone icke ökats.

Herr

Herr Statsrådet Abelin: Då Herr Finansministern, till hvilken denna interpellation blifvit ställd, så fullständigt besvarat densamma, har jag icke med anledning af sjelfva interpellationen något särskildt att tillägga, särdeles som Herr Finansministern på samma gång uttryckt min åsigt i den sak, som är i fråga. Men Herr Grefve Posse har i sin replik på Herr Finansministerns svar fällt ett par yttranden som jag anser mig icke kunna med tystnad förbigå. Herr Grefven säger att, då Kongl. Maj:t ifrågasatt ett öfverförande från allmänna beväringfonden af 200,000 R:dr för användande till första uppsättning af beklädnad åt den nya stamtrupp, som är i fråga att bildas, Kongl. Maj:t derigenom vida mer frångått ändamålet med denna fond, än då det, såsom Herr Grefven yrkat, ifrågasattes att använda den till bestridande af omkostnaderna för de vanliga öfningarne för beväringen. Anmärkningen torde dock lätt förfalla vid den upplysning, att inom de orter, der den nya truppen skulle uppsättas, beväringen är i saknad så väl af stamtrupp, som af nödigt befäl i öfrigt, hvarigenom ock dess öfvande i dessa orter måste vara jemförelsevis mera ofullständig. Uppsättandet af en sådan trupp, som i sig innesluter en talrik, vigtig befälsgrad och en icke mindre vigtig reserv för detta befäl kan väl ej förnekas afse en ytterligare utbildning af beväring sinrättningen, då det ju gäller bereda beväringen under fredstid en tillräcklig öfning och, i händelse af inträffande krig och arméens mobilisering, det stöd och den ledning den icke bör sakna; då deremot ett användande af fonden, på sätt Herr Grefve Posse föreslagit, till sådana beväringens öfningar, som sedan länge och redan vid fondens stiftande egt rum, alldeles icke kan verka till något *”ytterligare utbildande”* af beväring sinrättningen och sålunda måste anses för fondens ändamål fullkomligt främmande.

Herr Grefven har vidare uttryckt sin förvåning deröfver, att, då det af Herr Finansministern uppgifna ofullkomliga i beväring sininstitutionen vore af så stor vigt att afhjelpas, detta oaktadt ända hittills föga eller intet blifvit gjort i denna riktning. Följande omständigheter böra — synes det mig — äfven för den med förhållandena mindre hemmastadde, än Herr Grefven, nöjaktigt förklara den förmenta uraktlåtenheten. Under den första tiden af min embetsförvaltning var jag sysselsatt med utarbetandet af ett omfattande förslag till landtförsvarets ordnande, hvaruti förutsattes åtskilliga åtgöranden med beväring sininstitutionen, för vilkas genomförande den fond, hvarom nu tvistas, var ifrågasatt att tagas i anspråk. Vid sådant förhållande var det helt naturligt, att jag först ville afvakta detta förslags öde och se utgången af den behandling beväring sfrågan rönt inom Riksdagen, innan jag föreslog några åtgärder med denna fond, som i någon mån kunde anses strida mot de förut angifna. Såsom skäl, gällande äfven för föregående förvaltningar, torde kunna anföras, att fonden för icke längesedan varit otillräcklig för de nu med densamma afsedda stora förbättringarne, och att klokheten bjuder att icke begynna företag, som man icke ser sig kunna gå fullt i land med. Här skulle kunna tilläggas — hvad som ej kan förnekas — att den departementschef, som vill och anser sig böra handla i öfverensstämmelse med de åsigheter, som inom Riksdagen gjort eller göra sig gällande,

uti Riksdagens beslut i denna fråga har lika litet stöd som ledning. Jag har efter bästa förmåga sökt förekomma att något blifvit förbisedt eller obeaktadt, men de många ofullkomligheter och missförhållanden, som förefunnits och ännu förefinnas, hafva naturligtvis icke samtidigt kunnat till afgörande företagas, afhjelpas eller rättas. Hvarje sak kräver sin tid och fordrar en föregående utredning och omsorgsfull pröfning; och det inses lätt, att en ansvarig Konungens rådgifvare icke i frågor, som afse viktiga förhållanden för framtiden, kan gå till våga lika lätt och obepröfvadt som den utom rådkammaren stående anmärkaren.

Herr Bergström: Herr Talman! Då den nya Riksdags-ordningen trädde i kraft och man började tillämpa dess stadgande, att Stats-Rådets herrar ledamöter egde deltaga i Kamrarnes förhandlingar men icke i beslutet, så antog Representationen såsom något, det der fölle af sig sjelft, att dermed var rätt medgifven åt Kamrarne att göra interpellationer, eller framställa spörsmål till Regeringen. Man såg derföre äfven genast vid 1867 års riksdag Kamrarnes ledamöter flitigt begagna sig af denna rätt, och man interPELLERADE, både när Konungens rådgifvare voro närvarande och när de icke voro det, man interPELLERADE både muntligen och skriftligen, ja man interPELLERADE till och med å annans vägnar utan att, så vidt jag vet, den interPELLERANDE styrkte sig hafva hvad man i handelsstil kallar procura. Regeringen delade också Representationens uppfattning i detta hänseende, och såsom svensk konstaterar jag med stolthet detta betydelsefulla faktum, att en så viktig rätt som interPELLATIONSRÄTTEN tillföll den Svenska Representationen på sedvänjans väg utan någon slags författningsstrid, under det samtidigt denna rättighet i andra länder utgjort föremål för heta strider. Men det oformliga sätt, hvarpå interPELLATIONER vid flera tillfällen framställdes, gaf Regeringen anledning att genom sin främste ledamot påpeka det önskliga deri att spörsmålen framställas skriftligen och att Regeringen för att kunna besvara dem erhöle fullständig kännedom af deras innehåll. Det tillfälliga utskott, som fick i uppdrag att utarbete arbetsordning för Andra Kammaren, och i hvilket jag hade äran vara ledamot, lät sig derföre intet vara mera angeläget än att skapa en ändamålsenlig form för utöfning af interPELLATIONSRÄTTEN; och derföre inföt i vår arbetsordning § 21 bestämmelse derom, under hvilka vilkor och i hvilken ordning ledamot finge utom dagordningen till Konungens rådgifvare framställa spörsmål. Den sålunda bestämda formen har sedermera troget iakttagits. Dock hafva äfven derefter interPELLATIONER framställts, som synts temligen onödiga eller öfverflödiga. Möjligen har anledningen, hvarför dylika interPELLATIONER af Kammaren tillåtits, varit att söka deruti, att nämnda paragraf förbjuder all föregående öfverläggning, innan Kammaren beslutar, huruvida spörsmålet må framställas, eller icke. För att anföra ett exempel, tillåter jag mig i ert minne, Herr Talman, återkalla, huru vid en af de förutna riksdagarne en ledamot i denna Kammare tilläts att, utom dagordningen, till krigsministrerna göra spörsmål om de nya gevären blifvit till vederbörande regementen utlemnade, och huru detta spörsmål endast föranledde en enkel hänvisning till en generalorder, som mera än en månad derförinnan stått att läsa i de allmänna tidningarne, och hvarigenom gevärens

utdelning blifvit anbefalld. Det har ännu icke förekommit exempel derpå att denna Kammare förvägrat någon sin ledamot att framställa en interpellation. Vid sådant förhållande kan det vara skäl att, sedan en interpellation blifvit framställd, och i vanlig ordning besvarad, uttala sitt omdöme både om dess befogenhet och om det sätt, hvarpå den besvarats; och i sådant afseende anhåller jag att nu få yttra några ord.

Det är icke min afsigt att karakterisera den af Stats-Utskottets ordförande, Grefve Posse, gjorda interpellationen såsom onyttig eller onödig. I sin egenskap af ordförande inom Stats-Utskottet förmår han att i frågor af beskaffenhet som den förevarande i viss mån beherrska situationen, och kanske tror han sig göra det ännu mer; men obestriddigt är att hans interpellation gifvit anledning till en upplysande öfverläggning, hvilken Kammaren med uppmärksamhet åhört, jag ogillar således icke, att spørsmålet blifvit framställt. Hvad jag för min del deremot ogillar, är att Grefve Posse i det svar, hvarmed han bemött Herr Statsrådets och chefens för Finans-departementet, utredning af förhållandena, gått utöfver ämnet samt till och med framställt nya interpellationer utom dagordningen, hvilket, om Grefven ställt sig till efterrättelse ofvan åberopade bestämmelse i arbetsordningen, icke kunnat ske. Vid det faktiska i de delar af interpellantens yttrande, hvarutinnan han enligt mitt omdöme åt detsamma gifvit en obehörig utsträckning, vill jag icke fästa mig, helst jag icke kunde följa de siffror, med hvilka han öfverhopade Kammaren.

Hvad deremot angår de förhållanden, hvilka finnas omförmälda i Grefvens skriftliga, i rättslig form framställda interpellation, och dervid först frågan om anledningen, hvarföre Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof hvarken beräknar eller antyder den af Herr Krigsministern erbjudna tillgång eller besparing, som uppkommer derigenom att vapenöfningarne för andra klassen af beväringen under innevarande år inställas; så synes mig det ligga föga makt uppå, att något svar på denna fråga erhöles. Herr Krigsministerns tillkännagifvande, det omförmälda vapenöfningar under innevarande år komme att inställas, lemnades så tidigt, att Stats-Utskottet icke börjat med uppgörande af statsregleringen; och då synes Utskottet tidigt nog hafva fått kännedom om förhållandet. Den från ministerbänken lemnade förklaring af anledningen, hvarföre något derom icke förekom i den Kongl. Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof, syncs mig dessutom hafva varit fullt tillfredsställande.

Beträffande vidare beväringensfonden och dess användning, så innebär frågan derom en ganska vigtig grundsats. Det är af Herr Finansministern påpekad, att denna fonds bildande är en följd af Kongl. Kungörelsen af den 13 November 1860 om allmänna beväringen. Nämnda lag, som stiftades af Konung och Riksdag gemensamt, således i samma ordning som allmän civillag, är ännu gällande, och någon ändring deraf har icke ens blifvit ifrågasatt. Vid sådant förhållande tror jag befogenhet saknas att, genom användning af fonden för andra än de i lagen afsedda ändamål, indirekte upphäfva lagen och tillintetgöra dess verkan. Jag tillåter mig, för konstaterande af hvad som är fondens ändamål, uppläsa hvad författningen i detta afseende innehåller. Dess 37 § lyder nemligen som följer: "Af de i § 15 omförmälda afgifter skall, under be-

nämning: "Allmänna bevaringsfonden", bildas en särskild tillgång, att efter Vår nådiga disposition och emot vanlig redovisning användas till bevaringsinrättningens ytterligare utbildande". Hittills har man använt denna fond till att aflöna bevaringseliter, som skulle utgöra befäl för beväringen; och det sätt, hvarpå 200,000 R:dr deraf nu skulle, enligt Kongl. Maj:ts derom gjorda nådiga förslag, användas, tror jag äfven vara fullt öfverensstämmande med fondens ändamål, ty jag kan icke tänka mig ett bättre sätt att utbilda bevaringsinstitutionen än att åt de delar af beväringen, som ännu sakna stam, bereda en sådan. Det Utskott, som år 1867 handlade frågan om försvarsväsendets ordnande, uttalade också den åsigten, att vår armé skulle bestå af stam och beväring, och beväringen är väl ingenting utan en stam.

För öfrigt och slutligen finner jag också, att Herr Finansministern nöjaktigt utredt förhållandet med de särskilda, å Femte Hufvudtiteln befintliga besparingar och reservationer.

Då jag således för egen del anser interpellationen hafva blifvit nöjaktigt besvarad, och jag dessutom är öfvertygad, att många inom denna Kammare hysa samma åsigt, så vore jag till följd häraf benägen att formulera förslag till motiverad dagordning; men då jag åtminstone icke nu vill införa något så nytt som en motiverad dagordning, hemställer jag endast att Kammaren nu utan vidare förhandlingar måtte öfvergå till dagordningen.

Herr Staaff: Jag skall icke lång stund taga Kammarens uppmärksamhet i anspråk, utan endast säga några få ord.

Efter min tanke utgör interpellationsrätten, sådan den nu finnes, en ganska dyrbar rättighet, och derföre bör man också noga värda den, så att den icke blir utsatt för missbruk. Men missbruk deraf kunna ske på flera sätt, såsom först genom att interpellation framställes i oträngdt mål — något som jag icke vill påstå hafva egt rum nu — samt vidare genom att, sedan den framställda frågan blifvit behörigen besvarad, interpellanten ytterligare uppträder och söker utbreda sina åsikter utan att tillika framställa en enda häntydning om att han vill hafva någon ny fråga besvarad. Sådant kan icke vara fullt öfverensstämmande med interpellationens mening; ty då upplysning är vunnen, och den, som framställt interpellationen, kan såsom ledamot och ordförande i Stats-Utskottet genomdrifva sin mening der och kunna inverka på beslutet, samt sedan vid diskussionen inom Kammaren föra Stats-Utskottets talan äfvensom ytterligare framlägga sina egna åsikter, så kan jag icke finna annat, än att han obehörigen tager Kammarens uppmärksamhet i anspråk genom att, så som nu skett, sedan interpellation är gjord och genast som den är besvarad, ytterligare framkomma med ett anförande af så särdeles vidlyftighet, som det vi nyss hört, och hvars innehållsrighet för öfrigt jag icke vill söka att afgöra. Det är så mycket mer oparlamentariskt att så göra, när man inlägger ämnen, som icke utgjort föremål för interpellationen, såsom nu t. ex. frågan om att införa ett nytt finanssystem, — så vida jag icke oriktigt uppfattade hans ord — hvilket system skulle bestå i att indraga alla för vissa ändamål stiftade fonder, som dock icke,

bero af statsmakterna, utan äro en gång för alla bestämda till att i nödens stund tjena med sina besparingar. Detta är icke, enligt min uppfattning, riktiga sättet att begagna interpellationsrätten, och jag tror att denna rätt skulle blifva dyrbarare och mera praktiskt nyttigt, om man inskränkte sig till hvad som skulle utgöra dess föremål och klart framställde detta, samt sedan icke ytterligare framträdde i annat fall, än om man icke funnit svaret tydligt och tillfredsställande eller öfvertygande.

Herr Asker: Med synnerlig uppmärksamhet afhörde Kammaren den ärade Grefvens och ordförandens i Stats-Utskottet interpellation och de särskildt framförda skälen dertill. Med icke mindre stegrad uppmärksamhet hafva vi i dag afhört Herr Finansministerns derå lemnade svar, grundadt på obestriddig sakkännedom, på omsorgsfull utredning af de uti spörjsmålet väckta frågor och på en öppenhet, som till och med medgifvit interpellantens fordran i så måtto, att af den halfannan million, som Grefven ansåg kunna för den blifvande statsregleringen tagas i beräkning, man skulle kunna i detta hänseende sammanleta särskilda besparingar till ett sammanräknadt belopp af 50,000 R:dr, om jag eljest rätt uppfattat Herr Finansministerns framställning.

Icke belåten med det öppna och öfvertygande svaret har den ärade Grefven i en ny interpellation, vida utöfver ämnets gräns, tagit Kammarrens tid i anspråk. Det torde förlåtas mig, om jag finner tvifvelaktigt huruvida med vårt konstitutionela och parlamentariska statskick anses öfverensstämma att så som nu skett utsträcka interpellationsrätten till alldeles nya, förut icke framställda frågor. Jag tillåter mig derföre anhålla att få i protokollet förvarad min åsigt rörande betänkligheten, att medelst ett sådant förfarande förvandla debatten om en interpellation af ifrågavarande art till en Stats-Utskotts-diskussion.

Herr John Ericson: Herr Talman! Mine Herrar! Då i dag från statsrådsbänken blifvit berördt och till förklaring upptaget ett yttrande af Herr Krigsministern i Första Kammaren, hvilket sedan ledt till Herr Krigsministerns åtgärd att indraga årets öfningar för andra klassens beväring, så torde det tillåtas mig att nu, eftersom detta sannolikt är det enda tillfälle som dertill kommer att gifvas, nedlägga min protest emot denna åtgärd, såsom varande, i min tanke, jembforelsevis onödigt samt, genom det prejudikat den lemnar och de konsekvenser deraf framdeles kunna dragas, äfven i många fall olycklig.

Den 8 Januari innevarande år emanerade från Herr Krigsministern en order angående sättet, hvarpå andra klassens beväringsofningar i år skulle anordnas. Dessa anordningar voro för alla, som i likhet med mig anse beväringssinrättningen såsom vårt försvarsverks "pièce de résistance", af stort intresse, och man hoppades att Krigsstyrelsens ofta *uttalade* intresse för beväringssinrättningens utveckling nu ändtligen skulle öfvergå från ord till handling.

Så mycket mer förvånad blef man då, när Herr Krigsministern den 25 i samma Januari månad uti Första Kammaren tillkännagaf, det han ämnade tillråda Hans Maj:t Konungen att inställa nämnda öfningar.

Man gör sig då helt naturligt den frågan: hvad har hänt emellan den 8 och den 25 Januari, som kunnat så förändra Herr Krigsministerns åsigt? Mig veterligen har intet passerat, som kan tjena att förklara denna förändring. Visserligen har en inflytelserik talare i Första Kamraren i förbigående antydt, att på beväringsofningarne kunde någon in-dragning vara önskelig, men jag vågar påstå att intet giltigt skäl kommit till offentlighetens kännedom, hvilket må kunna till stöd för ifrågavarande åtgärd anföras. Jag har visserligen hört anföras såsom skäl: nödiga in-dragningar i utgifterna och Representationens önskningsar. Besparingsåtgärden skulle vara betingad deraf, att bithörande anslag föregående år öfverskridits; men jag ber härvid få anmärka, dels att sistnämnda förhållande icke kunde vara Herr Krigsministern obekant redan den 8 Januari, samt dessutom att medel funnos i allmänna beväringsskatten, hvilken, såsom afsedd för beväringsskattens utveckling och bästa, kunnat med allt skäl användas för beväringsskattens öfningar, och att denna fond då långt bättre befördrat det med skatten afsedda ändamål än genom att, såsom Kongl. Maj:t föreslagit, 200,000 R:dr af densamma användas till bekostande af beklädnads- och utredningspersedlar för 1,383 man föreslagen ny stamtrupp. Det andra skälet skulle vara Herr Krigsministerns benägenhet att gå Representationens önskningsar till mötes, men jag protesterar mot att från Representationens sida — så vidt man icke vill anse enstaka motionärer eller talare likbetydande med Representationen i dess helhet — framställts någon önskan om förstnämnda öfningars inställande. Jag tror tvärtom, att dessa anslag äro de, hvilka minst ogera lemnas på Fjerde Hufvudtiteln.

Emellertid är nu saken skedd och kan icke vidare ändras, och jag skulle icke ens önska, att ordres för beväringsofningarne ännu en gång ändrades. Det är utan tvifvel, att Herr Krigsministerns åtgärd skall vinna bifall från de representanters sida, hvilka endast se på besparing af medel utan att göra afseende på de ändamål för hvilka medlen skola utgå; men det är äfven sannolikt att foljden blir den, att de män som i dag ogilla den vidtagna åtgärden måste snart nog blifva de som få hjälpa Herr Krigsministern till erhållande af de nödiga anslagen på Fjerde Hufvudtiteln — mot just de på detta sätt förvärfvade vännerna — och från min ståndpunkt, efter min uppfattning af medlen och vilkoren för vårt lands försvar kan jag icke annat än djupt beklaga, att hvad föregående krigsministrar allt från 1809 lyckats genomdrifva till förmån för beväringsskattens utveckling, på sätt, som nu skett, af Konungens nuvarande rådgifvare i kommandomål — äfventyras.

Herr Palander: Måhända torde jag böra anhålla om ursäkt för det att jag vid detta tillfälle begärt ordet. Jag vill dock försöka att yttra mig så kort som möjligt. Stats-Utskottets ordförande har, med afseende på det af Kongl. Maj:t såsom nödigt ansedda förstärkandet af tornen å våra monitorer, haft ett yttrande, hvilket, för den händelse att Representationens beslut skulle komma att dermed öfverensstämma, enligt min åsigt, för landet vore ganska olycksbringande. Han har nemligen ifrågasatt — och mer än ifrågasatt — ty han uttalade, så framt jag riktigt uppfattade hans ord, nästan såsom sin åsigt, att det vore klokast att icke bevilja det af Kongl. Maj:t för ifrågavarande ändamål begärda anslag. Jag ber med

anledning deraf att få hemställa, huruvida man icke skulle anse såsom en synnerligen god affär, om man för det i och för monitorernas förstärkande äskade beloppet finge köpa tre stycken verkliga krigsdugliga monitorer? Om man härtill, såsom jag är förvissad, svarar ja, så torde det äfven vara skäl att bevilja det begärda anslaget.

Af de profskjutningar, hvilka sistlidna höst egde rum vid Finspong, framgick nemligen, att tornen å våra monitorer för närvarande icke kunna påräknas lemna skydd emot tidsenligt artilleri, hvadan dessa monitorer i närvarande ögonblick, och när sjövapnets personal för dem, i deras nuvarande skick, förlorat förtroendet, från sjömilitärisk synpunkt torde få anses vara så godt som utan värde. Kunna de nu återigen, på sätt monitorernas uppfinnare påstår — och hans ord böra väl i denna fråga tillmätas stor vikt — så förstärkas, att de åter blifva nästan lika tidsenliga som de en gång voro, så bör väl sådant ske, när man i så fall i sjelfva verket för den summa, som förstärkandet kostar, erhåller tre krigsdugliga monitorer. Det var egentligen för att uttala denna min åsigt, som jag för ett ögonblick anhållit om Kammarens uppmärksamhet. Men då jag nu har ordet, kan jag icke annat än instämma med ordföranden i Stats-Utskottet med afseende på de åsikter, som han uttalat rörande möjligheten af att utaf vissa bland besparingarne å Femte Hufvudtiteln afse en del medel för Statsverkets allmänna behof. Detta för så vidt den goda viljan, såsom man bör kunna antaga, icke hos vederbörande saknas. Man kan möjligen anse det underligt, att jag, som tydligen lifligt intresserar mig för vårt sjöförsvär, understödjer ett dylikt yrkande, men dem som som så kunna tycka vill jag svara, att just den som är en vän af sjöförsvaret måste vara angelägen om, att fullt förtroende förefinnes emellan Representationen och styrelsen; men ett sådant förtroende kan, enligt mitt förmenande, icke existera under sådana förhållanden som dem, hvilka statsrevisorernes berättelse antyder. Atskilligt skulle här kunna anföras, egnadt att ytterligare belysa denna sak, men på grund af Herr Talmannens nyss gjorda erinran vill jag icke längre taga tiden i anspråk. Ett exempel ber jag dock att i korthet få omnämna. Enligt den af Kongl. Maj:t fastställda specialstaten för användandet af ordinarie anslaget till "Flottans underhåll", har man förutsatt, dels att anslaget af spanmål in natura skall vara otillräckligt, dels att för fyllande af den beräknade bristen — 10,200 kubikfot — besparingarne å titeln "Influtna medel till uppköp af spanmål" skola användas. Detta tyckes antyda, bland annat, att nämnda besparingsfond skall vara att anse såsom permanent, och kan jag i så fall icke annat än finna detta förhållande åtminstone oegentligt. Äfven ber jag att till vederbörandes beaktande få hemställa, huruvida icke en god hushållning skulle betydligt underlättas derigenom, att anslagen å Femte Hufvudtiteln sammanfördes under färre poster? Så t. ex. ser man nu i Riksstaten en särskild anslagspost för "Båtsmäns förseende med kojer och täcken". Jag kan icke finna annat, än att man nästan med lika mycket skäl skulle kunna upptaga särskilda anslagsposter för nämnda manskaps förseende med mössor, byxor, o. s. v. Detta blott såsom en antydning om den mening jag nyss uttalat, att man, genom att sammanföra de olika anslagen på färre poster, skulle möjliggöra en mera ekonomisk förvaltning af dessa medel.

Grefve Posse: Efter de intressanta föredrag, som här hållits om interpellationsrätten och dess natur, torde det vara afskräckande att åter begära ordet. Jag ber dock få säga, att äfven jag känner denna rätts natur, och jag erkänner mig veta, att i alla konstitutionela länder det är brukligt att låta ministern behålla sista ordet, under förutsättning att han resumerar riktigt. Då nu emellertid Herr Finansministern behagat angifva de odisponerade tillgångarne till 260,000 R:dr, har jag nödgats visa resultatet utgöra 550,000 R:dr, samt dessutom att de hopade öferskotten under fyra år belöpa sig till 2 à 2½ millioner Riksdaler.

Friherre Gripenstedt: Att nu ingå i ytterligare utredning af de sifferförhållanden, som vidrörts, finner jag icke lämpligt, och ännu mindre skall jag följa det gifna exemplet att till pröfning upptaga de frågor, som här framkastats om behöfligheten eller obehöfligheten af vissa anslag eller om ändamålsenligheten af vissa administrativa åtgärder, hvilket allt, enligt min uppfattning, icke står i direkt sammanhang med den interpellation, som nu utgör föremål för Kammarens öfverläggning. Deremot förekomma i interpellationen och det svaromål, som på grund af densamma afgifvits, åtskilliga grundsatser, hvilka jag anser vid detta tillfälle icke böra lemnas helt och hållet oanmärkta.

Interpellanten tyckes hafva gjort till föremål för sitt sträfvande — och anser sig troligen deruti hafva inlagt en synnerlig förtjenst — att uppsöka, huruvida icke på de många reservationsanslag, som Riksstaten omfattar, några besparingar skulle finnas disponibla. Jag ber dock få påminna derom, att sjelfva naturen af reservationsanslag just är den, att man ena året påräknar att ett öferskott skall uppkomma, som afses för att fylla bristen under ett kommande år. Då man sålunda vid mångfaldiga anslag funnit denna form lämplig och nödig, har man ock förutsett, att sådana reservationer skola finnas, och det vore följaktligen en inkonsequens att genom frångående af denna grundsats göra en alltför häftig jagt efter reservationerna och borttaga dem, så snart de uppkomma. Först då det tydligen visar sig, att dessa för sitt ändamål icke erfordras, kan det vara skäl till en sådan åtgärd. Regeringen behöfver dessutom alltid medel till sin disposition, och det gifves många tillfällen, då den på långt när icke kan uppfylla sin bestämmelse, om den saknar de tillgångar, som dertill erfordras. Jag vill således alldeles icke anse såsom någonting lämpligt eller välbetänkt att, endast derfore att en reservation uppstått, man genast skall vara färdig att indraga densamma i den löpande utgiftsstaten.

Vidare har blifvit framställt såsom något ganska illa, att behållningar uppstått på åtskilliga gamla anslag. Jag ber dock de Herrar, som måhända ej äro fullt förtrogne med dessa förhållanden, att de icke måtte anse någon egentlig olägenhet ligga deri, ty dessa pengar ligga icke så att säga på hyllan som ett dött kapital, utan de utgöra blott en fordran, som myndigheterna hafva hos Stats- eller Riksgäldskontoren, och det är endast på den grund att dessa anslag icke alltid utgå vid den tid de påräknas, som Stats- och Riksgäldskontoren sättas i tillfälle att någorlunda ledigt kunna verkställa sina liqvider och få sin kassaställning för-

bättrad, ty eljest skulle Statsverkets så kallade grundfond, dertill vara alldeles otillräcklig.

Stats-Utskottets ordförande har äfven vidrört dessa förhållanden och framkastat någonting om hvad han kallade ett nytt finanssystem, som skulle göra denna grundfond tillräcklig. Dessa idéer äro, såsom nyss blifvit visadt, ingalunda nya, och jag vill härvid blott påminna derom, att innestående reservationerna af gamla anslag i viss mån förminskat de öfverklagade olägenheterna, att de sålunda åtminstone icke medfört någon olägenhet.

Vid Grefve Posses sednaste beräkningar måste jag dessutom göra den anmärkning, att sedan Herr Finansministern visat, att behållningen af reserverade medel under sistlidna år ganska betydligt sjunkit, så har Grefve Posse, för att åter komma upp till sina primitiva summor, vidtagit den utvägen att tillägga anslagen för åren 1869 och 1870, utan att likväl göra afdrag för utgifterna under dessa år. Jag förmodar dock, att Herrarne något hvar skola finna, att detta förfaringssätt endast är hvad man kallar en volt, ty om man vill såsom tillgång beräkna inkomsterna för två år, läser det väl icke gå an att på samma gång utesluta de motsvarande utgifterna, som kanske under samma tid komma att öfverstiga inkomsterna.

Som tiden emellertid är långt framskriden, vill jag nu ej förlänga diskussionen utan endast framställa den förhoppning, att Stats-Utskottet måtte se sig väl före och vara försigtigt i sina försök att genom indragning af dylika fonder mer än tillbörligt ingripa i administrationens gång.

Herr Adlersparre: Det må tillåtas äfven mig att i denna fråga yttra några få ord. Till en början ber jag få förklara, att jag så väl som hvar och en annan inom Kammaren önskar göra alla möjliga indragningar för att åstadkomma jemnvigt i statsregleringen, och detta så mycket heldre som jag vet, att en statsbrist förefinnes. Men på samma gång jag erkänner denna min villighet, kan jag icke med tystnad åhöra att, samtidigt med detta tal om besparingar, utbredas grundsatser, hvilka, jemte det att de äro falska, äfven om de konsekvent tillämpades, skulle i sina följder blifva högst vådliga. Den högt ärade ordföranden i Stats-Utskottet yttrade -- så vidt jag eljest rätt uppfattat hans ord, och har jag häri misstagit mig, ber jag derföre om ursäkt -- att de begärda anslagen till förstärkning af monitorerna och byggande af pansarbåtar under år 1871 borde på den grund förvägras, att man ännu icke gjort klart för sig, huru dessa fartyg för år 1871 skulle komma att se ut. För min del trotsar jag hvem som helst att finna en ingenjör, vare sig här eller i England, i Frankrike eller Amerika, som på förhand kan förutsäga, huru 1871 års krigsfartyg komma att se ut. Modellens grundlinier har man temligen klart för sig, men att i detalj bestämma, om pansarsidan bör bestå af solida plåtar, lameller med eller utan så kallad backning m. m., allt detta bör man icke ens förutsätta att i Kongl. Maj:ts Proposition med ojäfaktig sannolikhet kunna angifvas. Skulle denna grundsats att förvägra anslag till krigsfartyg, intilless man kunnat uppvisa huru detsamma i detalj komme att byggas, fruktar jag i sanning, att vi i all evighet finge vänta på pansarfartyg. Det är emot en sådan

uppfattning af saken jag måste inlägga min protest, ty blefve denna oriktiga grundsats gällande, skulle icke blott vårt sträfvannde att förstärka våra krigsfartyg förklaras, utan vi skulle derjemte blifva ur stånd att åstadkomma några krigsfartyg.

§ 3.

Till Kammaren hade ankommit och blef nu uppläst ett så lydande protokoll:

År 1870 den 9 Februari sammanträdde Kamrarnes valmän för utseende af Riksdagens komiterade till tryckfrihetens värd; och befunnos, efter valseklarnes öppnande, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr Riksantikvarien <i>Bror Emil Hildebrand</i>	med 24 röster,	
„ f. d. Kongl. Bibliotekarien <i>Johan Erik Rydqvist</i>	„ 24	„
„ Professoren <i>Johan Arrhenius</i>	„ 24	„
„ Riksarkivarien <i>Johan Jakob Nordström</i>	„ 23	„
„ Hofrättsrådet <i>Carl Johan Schöning</i>	„ 23	„
„ Professoren <i>Nils Haquin Selander</i>	„ 22	„

På framställning af Herr Talmannen beslöt Kammaren, att under rättelse om detta val skulle genom utdrag af protokollet meddelas Riksdagens Kansli, med anmodan till Deputerade för nämnda Kansli att uppsätta förslag så väl till förordnanden för de valde, som äfven till Riksdagens underdåniga skrifvelse till Kongl. Maj:t med anmälan om valet.

§ 4.

Herr Talmannen meddelade, att en af Stockholms stads riksdagsmän inom denna Kammare Friherre Johan Liljencrantz i dag på morgonen affidit.

Jemlikt 28 § Riksdagsordningen beslöt Kammaren, att underdånig anmälan skulle göras hos Kongl. Maj:t om den inom Kammaren sålunda yppade ledighet.

§ 5.

Företogs val af tjugufyra ledamöter i den nämnd, som, enligt 103 § Regeringsformen och 69 § Riksdagsordningen, eger att döma, huruvida Högsta Domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjente att i deras viktiga kall bibehållas; och blefvo dervid i sådan egenskap utsedde:

Friherre <i>J. A. Gripenstedt</i>	med 167 röster,
Herr <i>P. Lithner</i>	167
„ <i>F. A. Palander</i>	167
„ <i>P. Östman</i>	120
„ <i>A. P. Andersson</i>	119
„ <i>Hans Andersson</i>	119

Herr	<i>P. Benjaminsson</i>	med	119	röster,
"	<i>C. E. Hjelm</i>	"	119	"
"	<i>Daniel Isaksön</i>	"	119	"
"	<i>Johannes Jonsson</i>	"	119	"
"	<i>Magnus Jonsson</i>	"	119	"
"	<i>Per Jonsson i Teg</i>	"	119	"
"	<i>C. O. Kjellberg</i>	"	119	"
"	<i>Hans Larsson</i>	"	119	"
"	<i>Olof Larsson i Nasta</i>	"	119	"
"	<i>Sven Magnusson</i>	"	119	"
"	<i>Per Nilsson i Kulhult</i>	"	119	"
"	<i>S. F. Norén</i>	"	119	"
"	<i>Olof Olsson i Mosstakan</i>	"	119	"
"	<i>G. von Proschwitz</i>	"	119	"
"	<i>J. Rutberg</i>	"	119	"
"	<i>P. Sahlström</i>	"	119	"
"	<i>H. Schmidt</i>	"	119	" och
"	<i>P. J. Warberg</i>	"	119	"

om hvilket val underrättelse genom utdrag af protokollet skulle meddelas.

§ 6.

Företogs val af dels sex revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af Statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, och dels tre suppleanter för desse revisorer; dervid utsågos:

till Revisorer:

Fabriksidkaren Herr	<i>Jöran Sääf</i>	i Norrköping	med	100	röster,
Friherre	<i>J. G. N. S. Åkerhjelm</i>	på Margretelund	"	100	"
F. d. Talmannen Herr	<i>Nils Larson</i>	i Tullus	"	83	"
Kaptenlöjtnanten Herr	<i>G. C. Witt</i>	i Carlskrona	"	83	"
Godsegaren Herr	<i>O. G. Hedengren</i>	på Riseberga	"	82	" och
Riksdagsfullmäktigen Herr	<i>Sven Nilsson</i>	i Österslöf	"	82	"

samt till Suppleanter:

Riksdagsfullmäktigen Herr	<i>J. F. Fredricson</i>	i Eklunda	med	74	röster,
Vice häradschefdingen	<i>A. W. Dufva</i>	i Stockholm	"	67	"
Kaptenen Herr	<i>J. Ph. Ericson</i>	i Rånnum	"	66	"

§ 7.

Föredrogs Riksdagens Kansli-Deputerades Utlåtande N:o 2, angående åtgärders vidtagande till befordrande af skyndsammare tryckning af Kammarrens protokoll m. m.

Kansli-Deputerades hemställan å sid. 5 i anledning af förra delen utaf Friherre Raabs motion.

Bifölls.

Yttrandet å samma sida rörande sednare delen af nämnda motion. Lades med godkännande till handlingarne.

Yttrandet å sid. 6 i anledning af Herr Åstrands motion. Godkändes.

Kansli-Deputerades sista hemställan (å sid. 7.)

Härvid yttrade:

Herr Åstrand: Herr Talman! Mine Herrar! Vid 1868 års riksdag väckte jag motion af innehåll, att det skulle stå hvar och en i hela riket fritt att prenumerera på Riksdagens protokoll och öfriga tryck, för att få del af detsamma så fort och så fullständigt som möjligt. Denna motion blef enhälligt bifallen i Kamrarne, men till följd af den långsamhet, som egt rum vid tryckningen, och som jag anser härflyta från felaktighet i anordningen häraf, har jag väckt den motion, som ligger till grund för Kansli-Deputerades nu föredragna betänkande.

Kansli-Deputerade hafva icke velat gå mitt förslag till mötes genom att träffa aftal med boktryckare om tryckning af riksdagsprotokollen med den skyndsamhet, att dessa kunde utdelas utan tidsutdrägt och så fort, att ej intresset måtte svalna hos dem, som utom hufvudstaden önskade följa riksdagsförhandlingarnes gång.

Ehuru, enligt hvad Kansli-Deputerade meddelat, tvänne boktryckare afgifvit anbud på tryckning af tio till tolf ark i veckan, — således hvarje Kammares protokoll särskildt, — hafva dock Kansli-Deputerade af fruktan att desse boktryckare icke skulle gå i land med nämnda anbud, ansett sig icke böra tillstyrka antagande af desamma, utan trott att, för vinnande af ifrågavarande ändamål, tillfälle borde lemnas åt flera boktryckare att deltaga i protokollstryckningen. Häraf skulle dock blifva en nödvändig följd, att protokollen komme att utgå från trycket i särskilda häften och sakna fortlöpande paginering, hvilket återigen skulle medföra den olägenhet, att den, som önskade taga del af förhandlingen rörande någon viss fråga, omöjligen skulle af något register kunna få reda derpå. Mig synes derföre nödvändigt att, om ett register skall kunna medföra lättnad till återfinnande af hvad i ett eller annat ämne förekommit, protokollet måste vara försett med en fortlöpande paginering. Dessutom är jag öfvertygad, att boktryckarne, då de afgifva ett anbud, sjelfve veta, huru mycket de kunna medhinna att trycka, bättre än Kansli-Deputerade, som stödjå sitt omdöme endast på förutfattad tro. Boktryckaren Norman, åt hvilken tryckningen af Andra Kammares protokoll är anförtrodd, har i dag i bref meddelat, att han på två dagar tryckt fyra ark af Kammares protokoll, och att han är oförhindrad att under hela riksdagen trycka 12 ark i veckan, då protokollen således skulle hinna utdelas till prenumeranter och Kammares ledamöter i medlet af Juni månad, i stället för att, så-

som fallet var vid sista riksdagen, slutligen utkomma först i November månad.

Med anledning häraf vågar jag, i strid mot Kansli-Deputerades uttalade åsigt, hemställa, att Kammaren ville, med förkastande af Kansli-Deputerades ifrågavarande förslag, i likhet med hvad i Första Kammaren egt rum, uppdraga åt Kansli-Deputerade att träffa aftal om tryckning med de boktryckare, som förklarar sig villige att trycka 10 till 12 ark i veckan. För att närmare angifva den form ett blifvande beslut i detta afseende torde böra erhålla, beder jag att få uppläsa Första Kammarens i denna fråga fattade beslut, hvilket lyder sålunda:

“Med afslag härå (eller hvad Kansli-Deputerade i sista punkten af utlåtatend föreslagit) beslöt Kammaren anmoda Kansli-Deputerade dels att antaga anbudet om tryckning af Kammarens protokoll från de boktryckare, som utfäst sig att lemna 12 färdigtryckta ark i hvarje vecka, dels ock att låta utdela hvarje färdigtryckt ark i sender.

Herr Sven Nilsson i Österlöf: Lika med den siste ärade talaren har jag funnit det blifva omöjligt att reda sig vid uppsökandet af någon viss fråga i protokollet, om detta kommer att tryckas utan fortlöpande paginering, och då denna min åsigt sålunda redan blifvit af honom uttalad, inskränker jag mig till att instämma i hvad Herr Åstrand anför.

Herr Kinmanson: Jag önskar nämna, att den omständigheten, att mitt under detta Betänkande tecknade namn icke åtföljes af någon reservation, ej innebär att jag nödvändigt skulle i allo hafva gillat Kansli-Deputerades förslag. Mig synes väl deri angifna sätt att gå till väga vara det för tillfället enda möjliga för att kunna med full säkerhet påräkna skyndsam tryckning af protokollen; men jag inser ock de olägenheter, som en icke fortlöpande paginering af protokollen skulle medföra, äfvensom det olämpliga deri att, om Kansli-Deputerades förslag godkändes, olika stilsorter måhända komme att användas vid tryckning af delar af samma protokoll. Och derföre får jag förklara, att jag ganska gerna biträder det af Herr Åstrand nu framställda förslag.

Herr Hierta: Då jag anmälde mig till erhållande af ordet, hade jag ämnat göra samma proposition, som Herr Åstrand nyss framställt, men jag vill gå ännu längre, i det jag förklarar mig anse att den respit, som skulle komma boktryckaren till del, om man fordrade protokollens fullständiga färdigtryckande först i Juli månad, kunde förkortas. Jag har här en tabell, som visar huru många ark de protokoll utgjort, som hvarje vecka under sednaste riksdagsperiod skickats till tryckeriet. Deraf visar sig, att Andra Kammarens protokoll vid 1869 års riksdag utgjort 146 ark 10 sidor, hvilket, om arkalet divideras med antalet veckor, under hvilka riksdagen pågått, eller talet 16, gör i medeltal för hvarje vecka 9 ark och något deröfver. Då nu boktryckare erbjudit sig att trycka 12 ark i veckan, tyckes tryckningen kunna afslutas förr än tre månader efter riksdagens slut. Man finner vidare af denna tabell, att det under nämnda riksdag varit endast fem veckor, som protokollets arktal öfverstigit detta medium, och detta har inträffat först i Mars månad,

då det uppgått för en vecka till 15 ark 12 sidor och för en annan vecka till 18 ark 7 sidor, hvarefter det åter hållit sig under ofvannämnda medeltal till slutet af April. vid hvilken tid det ånyo stigit för en vecka till 13 ark 11 sidor och under derpåföljande tvänne till 18 ark 8 sidor och 16 ark 13 sidor. Antager jag nu, att boktryckare ej kunnat åtaga sig att trycka mera än 9 ark i veckan, skulle af här nämnda protokoll blifva öfrigt endast 26 ark, och jemväl dessa skulle hinna att färdigtryckas på något längre tid än 2 veckor efter riksdagens slut; hvaremot om boktryckare kunna aflemna 12 ark i veckan, på sätt anbud derom blifvit gjordt, protokollen skulle kunna erhållas ännu förr.

Jag vill nämna detta till någon ledning för Kansli-Deputerade vid uppgörandet med boktryckare; jag har sett af bref från den, som nu trycker Kammarens protokoll, att han skulle kunna åtaga sig att trycka 12 ark i veckan, men att dertill erfordrades ett större antal stilar, än det hvarpå han eger tillgång, och hvars inköpande han ansåge sig kunna bekosta endast i det fall, att kontrakt med honom uppgjordes om tryckning af protokollen för flera riksdagar.

Men jag ber att få påpeka äfven en annan omständighet, som har inflytande på tiden, då protokollen komma i ledamöternas händer, och denna är protokollens skyndsammare expedierande från kansliet till boktryckaren. För min del hade jag önskat och trott, att man genom en annan anordning af protokollsföringen skulle kunna komma derhän, att alla yttranden i Kammaren blefve uppsatta sednast till dagen efter sessionen, hvilket med någon liten förstärkning i notariernas antal antagligen skulle kunna gå för sig. Men om ledamöterna äro belätne med att erhålla ett yttrande tryckt inom en eller två veckor efter det detsamma afgifvits, anser jag såsom det viktigaste för uppnåendet häraf, att ledamöterna sjelfva underkastade sig en strängare ordning vid revideringen af sina yttranden. Med högst få undantag nemligen, torde det icke hafva någon svårighet att fullborda tryckningen af ett anförande inom två dagar efter det anförandet blifvit justeradt, hvadan dröjsmål i sistnämnda afseende utgör det egentliga hindret för en skyndsamt tryckning af protokollen. Likväl känna vi en vana, som jag skulle vilja kalla: ett missbruk, hvilket tyvärr ej är sällsynt inom Kammaren. Det har nemligen ofta händt, att ledamöter, i afsigt att granska ett uppteckadt anförande, tagit det till sig och sedan möjligen qvarglömt det hemma, hvaraf följden blifvit, att sekreteraren först efter flera påminnelser och budskickningar återfått detsamma och dess befordrande till trycket sålunda blifvit fördröjd.

Visserligen har jag sett, att det förekommit ett förslag, att alla anföranden skulle uppsättas med kopiebläck och en deraf genast tagen kopia sändas till tryckeriet, hvarefter det skulle stå ledamot öppet att korrigera det erhållna korrekturet; men detta förslag vill jag icke underskrifva, ty jag tror det skulle medföra många olägenheter vid korrekturet, då många ledamöter skrifva om en del af sina anföranden. I stället vågar jag föreslå, icke såsom en åtgärd, som tillkommer Kammaren, utan såsom en öfverenskommelse, hvilken kunde träffas ledamöterna emellan, om de önska få protokollen från trycket så fort som möjligt: att hvarje anförande granskades inom två dagar sedan det blifvit lagdt på Kammarens bord, vid påföljd att det eljest i befintligt skick befordrades till trycket.

Jag hemställer till Herr Talmannen, om det icke går för sig att framställa en sådan proposition, utan att fela mot hvad i 14 § af Kammarrens arbetsordning finnes stadgat.

Herr Leffler: Då jag af alla de talare, som hittills uppträdt, icke hört annat än ogillande af Kansli-Deputerades förslag, vill jag icke taga detsamma i försvar; dock ber jag få förklara, att visst icke någon ogenhet, såsom motionären tycktes antyda, hos Deputerade förefunnits mot hans motion; utan att dessa tvärtom, just för att vinna en obestriddigen högst önskvärd skyndsamhet vid protokollens tryckning, framställt sitt förslag. Detta förslags genomförande skulle onekligen medföra den olägenheten, att en fortgående paginering komme att saknas, men vi hafva trott, att erfarenheten af det s. k. bihangstrycket, hvilket också saknar en sådan, skulle visat att denna brist icke är så farlig. Dess häften äro nu så noterade, att de med lätthet låta sig sammanbindas till en bok. Värre är visserligen olägenheten med stilarnes olikhet, men man ansåg, att man för skyndsamhetens skull, hvilken i denna fråga är hufvudsaken, något skulle kunna uppoffra af skönhetsanspråken. Hvad slutligen registret angår, så skulle dess anvisningar kunna blifva tillräckligt tydliga, när hvarje häfte af protokolken komme att börja med datum på den dag, då plenum hölls, och omfatta ett helt plenum.

Jag har nu redogjort för huru Kansli-Deputerade tänkt sig saken, men har visst ingenting emot att hvad som af motionären föreslagits blifver af Kammarren antaget; likväl kan jag icke underlåta att uttala min öfvertygelse, att vi skola blifva svikna i vår beräkning att af en enda boktryckare erhålla ända till tolf ark i veckan. Emellertid önskar jag, att erfarenheten häri måtte komma att gifva mig orätt.

Herr Hierta: Jag ber att endast få nämna ytterligare några ord rörande det tekniska af saken. Då jag sjelf en längre tid varit boktryckare, tror jag mig deri kunna ega någon kannedom. Jag anser att ett ark af den storlek och täthet i trycket, som här är i fråga, för att på en dag blifva färdigt, erfordrar högst sex sättare. Således erfordras högst tolf sättare för att åstadkomma två ark på dagen. Nu visar erfarenheten från sistlidne riksdag, att det endast var under 5 veckor som arkalet öfverskridit det medeltal af 9 ark i veckan, hvilket man erhåller, om man delar summan af protokollens arktal, 144, med veckoantalet 16, men ofkast har arkalet understigit detta medeltal. Att åtaga sig en sådan tryckning är för egaren af ett någorlunda stort boktryckeri ingen svårighet, om han blott har tillräcklig mängd stil, ty *det* är det väsendliga. Jag tror dock, att måhända icke någon boktryckare för närvarande har en så stor kvantitet af en sort, men om kontrakt uppgöres för längre tid, t. ex. ett par riksdagar, så kan det ganska väl löna sig att anskaffa den erforderliga stilmängden. Äfvenså är det billigt att man betalar något mer än vanligt, när man gör anspråk på en så stor skyndsamhet vid ett ojemnt arbete. Blir det någon gång nödvändigt att förstärka antalet af sättare, kunna sådana för tillfället lätt tagas från andra arbeten eller få lånas från andra tryckerier. Jag anser det således med lätthet kunna ställas så, att den ifrågavarande planen realiserar, utan att man behöfver

taga sin tillflykt till den utväg Herrar Kansli-Deputerade föreslagit, att anlita flera boktryckare.

Slutligen ber jag att än en gång få fästa uppmärksamheten på vigten af, att icke tryckningen fördröjes derigenom, att ledamöterna hemtaga sina yttranden och icke inom stadgad tid verkställa justeringen. Om nu icke proposition kan ske derpå, att ledamöterna skola inom 2 dagar hafva genomsett sina yttranden, sedan dessa äro tillgängliga, så må då gerna 4 dagar medgifvas, men må då också iakttagas hvad som står i arbetsordningen, att "har ledamot icke inom stadgad tid justerat sitt yttrande, anses detsamma ändock såsom justerat och förses med påskrift derom af vederbörande tjänsteman". Endast det önskar jag måtte framställas till Kammarens godkännande, att ingen ledamot eger rätt att stoppa på sig sina yttranden, utan är skyldig att genomse dem på stället, så vida han icke kan garantera sekreteraren, att han inom fyra dagar skall återlemna dem. Här är i korthet taladt helt simpelt endast fråga om utförande af en lag, som redan finnes och är gällande.

Öfverläggningen var slutad. I öfverensstämmelse med hvad derunder yrkats, beslöt Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, anmoda Kansli-Deputerade dels att antaga anbudet om tryckning af Kamrarnes protokoll från de boktryckare, som utfäst sig att lemna 12 färdigtryckta ark i hvarje vecka, dels ock att låta utdela hvarje färdigtryckt ark i sender.

På Herr Hiertas yrkande kom derefter under särskild pröfning det af honom under den nu hållna öfverläggningen afgifna förslag rörande de åtgärder, som kunde vara att vidtaga för vinnande af större skyndsamt vid justeringen af Kammarens protokoll.

I anledning häraf yttrade

Herr Sven Nilsson i Österslöf: Jag vet icke om det är lämpligt att Kammaren skulle yttra sig, som om den vore på något sätt missnöjd med sitt kansli. Vi hafva hittills icke haft skäl dertill. Skulle blott två dagar medgifvas till justering, vore det en ändring af arbetsordningen, hvarom motion först måste väckas. Jag anser därför, att det vore bäst om Herr Hierta återtog sitt yrkande.

Herr Hierta: Jag har icke haft för afsigt att uttrycka missnöje med kansliet utan med de ledamöter, som tilläfventyrs hemtaga sina yttranden och icke i behörig tid återlemna dem, och därför har jag trott att det skulle göra godt, om från Herr Talmannen kom en proposition att Kammaren skulle yttra sin önskan, att arbetsordningen i det ifrågasvarande afseendet blefve strängare följd.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen afgaf proposition på bifall till Herr Hiertas förslag, men härtill svarades nej; och blef detta svar på vanligt sätt med klubbslag befästadt.

§ 8.

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets Memorial N:o 2, angående till be-
mälda Utskott remitterade motioner om aflåtande till Kongl. Maj:t af un-
derdåniga skrivelser, rörande dels utarbetande af fullständig plan för
rikets befästningsväsende och dels utredning af frågan om indelnings-
verkets aflösande och upprättande af en ny stam.

Herr Mankell: Jag får anhålla att Kamraren måtte besluta att
de ifrågavarande tvänne motionerna, som af Stats-Utskottet återlemnats,
måtte för andra gången åter till Stats-Utskottet remitteras. Jag känner
icke skälet för Utskottets åtgärd, men förmodar att det ligger deri, att
Utskottet anser dessa motioner icke stå i direkt sammanhang med stats-
regleringen under innevarande år. Den ena, om befästningsväsendet, gör
det dock så mycket mer, som jag deri föreslår förändringar i befästnings-
väsendet, som väsendtligt inverka på de dithörande anslagsfrågorna i
Kongl. Maj:ts Proposition; den andra motionen står äfven i ett visst
sammanhang med statsregleringen, då jag deri föreslår en aflösning af
indelningsverket, på sådant sätt att man vid den nya organisationen af
landtförsvaret skulle komma att hålla sig inom de nuvarande kostnaderna.
För öfrigt får jag åberopa prejudikat från 1867, 1868 och 1869 årens
riksdagar; särskildt vill jag omnämna Herr Sven Nilssons motion om för-
svarsväsendet, som förlidna år remitterades till Stats-Utskottet, ehuru en
motion af honom i samma syftning *detta* år är af Utskottet återskickad.
Jag tror att, om man skulle förfara så strängt, som nu här är i fråga, så
skulle aldrig motioner af detta slag kunna komma till Särskildt Utskott.
Jag anhåller derföre om proposition på dessa motioners återremitte-
rande till Stats-Utskottet.

Herr Ahlgren: Det är en sanning att under förra riksdagen till
Stats-Utskottet remitterades Kongl. Maj:ts Proposition om försvarsverkets
organisation samt de inom båda Kamrarna i samma ämne väckta motio-
ner; men dessa stode i ett viss sammanhang med statsregleringen, enär
åtskilliga af de väckta förslagen redan under detta års statsreglerings-
period skulle genomföras, såsom utgörande grundvalen för ifrågasatta orga-
nisation. Men ser man deremot på förevarande tvänne motioner, så inne-
hålla de endast önsknings- och hemställanden af den årade motionären,
hvilka endast afse skrivelser till Kongl. Maj:t. Jemlikt 39 § Riksdags-
ordningen torde Stats-Utskottet vara förhindradt att behandla sådana mo-
tioner, hvilka således höra till Tillfälligt Utskott, dit jag ock yrkar att
de måtte remitteras.

Herr Carl Ifvarsson: Det är onekligt, att det är ganska svårt
att afgöra om de här ifrågavarande motionerna höra till Stats-Utskottet
eller till Tillfälligt Utskott. Det beror hufvudsakligen på, om man ser på
hvad de egentligen innehålla, eller på formen. Ser man nemligen på
sjelfva ämnet, så höra de till Ständigt Utskott, men ser man på formen,
så höra de till Tillfälligt Utskott, emedan de endast afse skrivelser till

Kongl. Maj:t. Jag tviflar på att någon skulle, i hvilketdera fallet som helst, antingen man öfverlemnade den till Ständigt eller Tillfälligt Utskott, kunna säga, att grundlagen vore öfverträdd. Vål vore emellertid om Kammaren kunde stadga en princip, huru i sådana fall bör förfaras. Erfarenheten har visat, att frågor i allmänhet icke behandlas med samma grundlighet af de Tillfälliga Utskotten, som af de Ständiga. Jag tror derföre att det kunde vara skäl att, i fall sådana som det här förevarande, beträda den väg, att, då det kan ske utan att stöta grundlagen, låta dem få gå till Ständigt Utskott. Såsom ledamot af Stats-Utskottet kunde jag väl hafva anledning önska att Utskottet måtte få slippa de nu ifrågavarande motionerna, då Utskottet ändock har mer än tillräcklig att göra, men ett sådant skäl är dock af underordnad betydelse, och jag hemställer derföre att Kammaren måtte till Stats-Utskottet återlemna dessa motioner. Jag vill dessutom tillägga att, om Första Kammaren skulle tillsätta ett Särskildt Utskott för frågor rörande försvarsverket, skulle man bli hindrad att få dessa motioner af nämnda Utskott behandlade, i fall man nu öfverlemnade dem till Tillfälligt Utskott.

Herr Asker: Inom talmanskonferensen voro beträffande dessa motioner meningarne till en början delade, men ju mer diskussionen framskred, tycktes man komma till den öfvertygelsen, att dessa motioner kunna utöfva åtminstone indirekt inflytande på likartade till Stats-Utskottet öfverlemnade frågor och man ansåg dem derföre desto heldre böra komma under Stats-Utskottets behandling, som den åsigt gjort sig vid flera föregående riksdagar gällande, att, då någon fråga blifvit väckt, som ansetts kunna beröra statsregleringen, man då alltid öfverlemnade densamma till Stats-Utskottet. Af detta skäl och då dessa motioner dessutom äro af ganska stor vikt, hvilket för frågornas behöriga pröfning gör det önskvärdt att de måtte komma att granskas af ett Ständigt Utskott, så instämmer jag med de talare, som yrkat att de här ifrågavarande motionerna måtte till Stats-Utskottet återlemnas, för att af detta Utskott behandlas.

Öfverläggningen var slutad. Kammaren, som fortfarande ansåg de i detta Memorial omnämnda motioner tillhöra Stats-Utskottets handläggning, beslöt att samma motioner skulle till Utskottet återförvisas.

§ 9.

I fråga om Stats-Utskottets Memorial N:o 3, angående en till bemälda Utskott remitterad motion rörande rikets försvarsväsende, anförde

Herr Sven Nilsson i Österslöf: Den motion jag här väckt är alldeles ordagrant lika med den som i fjor remitterades till Särskildt Utskott och får jag på grund deraf anhålla att densamma nu äfven i år behandlas i konsekvens dermed och till Stats-Utskottet återförvisas.

Herr Carl Ifvarsson: I full konsekvens med det föregående beslutet och på grund af hvad Herr Sven Nilsson anförde, yrkar jag att den nu ifrågavarande motionen till Stats-Utskottet återställas.

Vidare anfördes ej och blef äfven denna motion till Utskottet återförvisad.

§ 10.

Vid förnyad föredragning af Stats-Utskottets Memorial N:o 4, angående en till bemälda Utskott remitterad motion om upphörande af friköp eller lega för beväringen, yttrade

Herr Mankell: Då denna motion afser en förändring i beväringslagstiftningen och denna är af civillags natur, så anhåller jag att denna min motion måtte blifva remitterad till Lag-Utskottet.

Herr Carl Ifvarsson: Jag får endast förklara att på den grund, som af Herr Mankell blifvit anförd, jag med honom instämmer och yrkar att denna hans motion måtte till Lag-Utskottet remitteras.

Med godkännande af Utskottets åtgärd att återlemna ifrågavarande motion, beslöt Kammaren hänvisa densamma till handläggning af Lag-Utskottet.

§ 11.

Föredrogs Stats-Utskottets Memorial N:o 5, angående till nämnda Utskott remitterade motioner om underdånig framställning till Kongl. Maj:t i fråga om utarbetande af förslag till förändrad organisation af civila embetsverk och embeten.

Härvid uppstod öfverläggning, hvori deltogo:

Herr Gustaf Jonsson: Då Stats-Utskottet ansett sig förhindradt att handlägga denna motion, liksom Herr Ribbings i samma ämne, så anhåller jag att densamma måtte blifva remitterad till Tillfälliga Utskottet N:o 2.

Herr Carl Ifvarsson: Jag är af alldeles motsatt åsigt med den föregående talaren. Han har nemligen i sin motion gjort ett bestämt yrkande om anslag, och motionen hör således oemotsägligen till Stats-Utskottet. Som vidare äfven Herr Ribbings motion sammanhänger med Herr Gustaf Jonssons, så anhåller jag att båda motionerna måtte till Stats-Utskottet återlemnas.

Herr Ahlgren: Jag är af en annan åsigt än den föregående värde talaren. Om icke Herr Gustaf Jonssons motion blifvit väckt, så hade Herr Ribbings motion onekligen blifvit hänvisad till Tillfälligt Utskott.

I Herr Gustaf Jonssons motion förekommer visserligen i slutet en anhållan om anslag; men bör man väl låta ett sådant mindre väsendtligt tilläggsyttrande bestämma hvart motionen hörer, i stället för att låta det, som i densamma är hufvudsaken, afgöra af hvilket Utskott den skall behandlas? Här har förut i fråga om remisser till Utskott åberopats prejudikat. Jag får derföre ock i nu förevarande häuseende åberopa behandlingen af Herr Per Nilssons från Christianstads län motion förlidna riksdag om indragning af öfverflödiga embets- och tjänstebefattningar, hvilken motion till Tillfälligt Utskott remitterades. Jag anser att man vid motioners remitterande bör se på deras egentliga syfte och innehåll och icke på något mer eller mindre tillfälligt eller oväsentligt yttrande deri och får på denna grund anhålla att den nu ifrågavarande motionen måtte till Tillfälligt Utskott öfverlemnas.

Herr Gustaf Jonsson: Då jag blifvit utsedd till ledamot af Tillfälliga Utskottet N:o 2 och dit redan finnes remitterad en motion i samma syftning af Herr Olof Larsson, så, på det att icke något hinder måtte möta för min motions behandling af samma Utskott, så kan jag afstå från det yrkande om anslag, som i motionen förekommer, och anhåller om proposition på densammans remitterande till Tillfälliga Utskottet N:o 2.

Herr Carl Ifvarsson: Så vida Herr Gustaf Jonsson verkligen vill afstå från det yrkande af anslag, som i hans motion förekommer, så ser jag intet hinder för att den remitteras till Tillfälliga Utskottet N:o 2, men vidhåller han deremot sitt anslagsyrkande, så vore dess hänvisande till Tillfälligt Utskott detsamma, som att motionen skulle afslås. Det beror således på om han vill afstå från detta yrkande af anslag, huruvida hans motion skall till Tillfälligt Utskott remitteras. Om motionären verkligen vill afstå från sitt anslagsyrkande, så håller jag icke strängt på min åsigt, men eljest vidhåller jag mitt yrkande att den måste till Stats-Utskottet öfverlemnas.

Öfverläggningen förklarades slutad. Med godkännande af Stats-Utskottets åtgärd att återlemna de i förevarande Memorial omförmälda motioner, beslöt Kammararen hänvisa såväl Herr Gustaf Jonssons motion N:o 15 som Herr S. Ribbings motion N:o 107 till behandling af Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2.

§ 12.

Till behandling förekom Stats-Utskottets Memorial N:o 6, angående en till Utskottet remitterad motion i fråga om förändrad reglering af landssekreterarnes aflöning.

Herr Liss Olof Larsson: Då Stats-Utskottet vid 1868 års riksdag behandlade en motion i alldeles samma ämne, får jag anhålla att min nu förevarande motion måtte blifva till samma Utskott återförvisad.

Herr Gustafson: Derest Kammaren beslutat, att de föregående motionerna af likartad natur skolat till Stats-Utskottet återförvisas, skulle jag gerna forenat mig med motionären, men på det att man måtte i förevarande fall följa samma princip, som omedelbart förut blifvit antagen, får jag anhålla, att den ifrågavarande motionen måtte blifva remitterad till Tillfälliga Utskottet N:o 2.

Herr Liss Olof Larsson: Det är en väsentlig skilnad emellan min motion och de tvänne andra här åberopade motionerna. De rörde en omorganisation af embetsverken i allmänhet, under det att min innehåller ett bestämdt förslag angående de besparingar Staten skulle göra genom en omreglering af landssekreterarnes löner.

Herr Gustafson: Då Herr Liss Olof Larsson medgifvit, att hans motion innehåller en speciel del af hvad de andra motionerna omfatta generelt, så, enär hvad som gäller för det generela äfven måste gälla för det speciela, får jag vidhålla mitt yrkande, att Herr Liss Olof Larssons motion måtte remitteras till Tillfälliga Utskottet N:o 2.

Herr Sven Nilsson i Österslöf: Här är icke fråga om någon omorganisation af embetsverk, utan helt enkelt en förändring i aflöningsstaten, någonting som jag icke tror inverka på organisationen af det embetsverk de ifrågavarande tjenstemännen tillhöra. Jag får således yrka motionens återförvisande till Stats-Utskottet.

Herr Carl Ifvarsson: Sedan Kammaren i sina föregående beslut tillämpat två motsatta principer, så har jag nu intet att yrka, utan tycker att man i förevarande fall kan förfara huru man vill och behagar.

Öfverläggningen var slutad. Kammaren förklarade sig vidhålla sin åsigt derom att denna motion borde behandlas af Stats-Utskottet, dit densamma alltså återförvisades.

§ 13.

Föredrogs ånyo Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 1, deruti Utskottet, — som från Andra Kammaren fått emottaga en af Herr A. Törnfeldt under N:o 80 afgifven motion, "att, med upphäfvande af alla äldre och yngre författningar derom, alla personliga och matlagsafgifter till Staten, länet, kommunen och kyrkan måtte upphöra och den summa, som de inbringa, läggas på nuvarande Andra Artikelns bevillning" — till Kammaren återlemnad ifrågavarande motion, enär uti densamma flera mål af olika beskaffenhet blifvit sammanförda.

Härvid anförde:

Herr Törnfeldt: Jag inskränker mitt yrkande till endast sådana delar af min motion, som oomtvistadt tillhöra Bevillnings-Utskottet, såsom t. ex. den till Första Artikelns bevillning hörande skyddsafgiften, och får

på grund häraf anhålla att min motion, sålunda begränsad, måtte till Bevillnings-Utskottet återförvisas.

Efter detta anförande och sedan Kammaren förklarat sig medgifva en sådan begränsning af motionens innehåll, som Herr Törnfeldt nu antydt, blef, i sålunda förändradt skick. motionen till Bevillnings-Utskottet återförvisad.

§ 14.

Vid nu skedd föredragning bordlades andra gången:
Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 3--6 och
Riksdagens Kansli-deputerades Memorial N:o 1.

§ 15.

Ledighet beviljades:
Herr Wennérus under 10 dagar från den 14 dennes, och
Herr Ekenstam likaledes under 10 dagar från den 19 i denna månad.

§ 16.

Till bordläggning anmäldes:
Lag-Utskottets Utlåtanden:
N:o 7, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande stadganden i fråga om skyldighet att bygga och underhålla vägar och broar samt färjor; och
N:o 8, i anledning af väckt förslag om ändring i 6 Kap. 3 § Byggningsbalken, rörande dikning grannar emellan.

§ 17.

Justerades protokollsutdrag rörande de i detta sammanträde afgjorda ärenden.

Kammarens ledamöter åtskiljdes klockan $\frac{1}{2}4$ e. m.

In fidem
H. Husberg.